

LIMINGAN KUNTA

Talousarvio 2021

Taloussuunnitelma 2022 - 2023

KH 16.12.2020
Valtuusto 21.12.2020

Sisällys

TALOUSARVIO 2021 AJATUKSIA	3
TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET	5
1.1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	5
1.1.1. VÄESTÖNKEHITYS JA KUNNAN OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN.....	5
1.1.2. ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS	8
1.1.3. MAANKÄYTTÖ JA ASUNTORAKENTAMINEN.....	10
1.2 TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	11
1.2.1 TALouden KEHITYSNÄKYMÄT	11
1.2.2 KUNTATALOUS	11
1.2.3 LIMINGAN KUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT.....	13
2. LIMINGAN KUNNAN STRATEGISET LINJAUKSET JA TAVOITTEET.....	15
2.1. LIMINGAN VISIO JA TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT	15
2.2. STRATEGISET TAVOITTEET.....	18
3. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ ...	22
3.1. LIMINGAN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TULOSTAVOITTEET	24
LIMINGAN VESIHUOLTO OY	24
LIMINGAN ASUNNOT OY.....	24
LIMINGAN KEHITYS OY	24
KIINTEISTÖ OY LAKEUSTALO LIMINKA.....	25
KIINTEISTÖ OY LIMINGAN VANAMO	25
4.TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA.....	26
5. TULOSLASKELMAOSA	27
6. RAHOITUSOSA	34
6. KÄYTTÖTALOUS PALVELUALUEITTAIN	36
7.1. KONSERNIPALVELUT.....	38
7.2. ELINVOIMAPALVELUT.....	40
7.3. SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT	44
7.4. PERUSTURVAPALVELUT.....	48
8. INVESTOINTIOSA	52
9. LIIKELAITOKSET	58
9.1. KUNNALLISTEKNIikka LIIKELAITOS.....	58
9.2. RUOKA-, PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUJEN LIIKELAITOS	62

TALOUSARVIO 2021 AJATUKSIA

Vuosi 2020 muistetaan kaikkialla maailmassa covid-19-viruksesta, joka muutti talouden näkymiä ja arvoja sekä vaikeutti tulevaisuuden ennustamista. Koronanepidemian vaikutus näkyi voimakkaasti kunnissa usean vuoden ajan monin tavoin. Vuoden 2021 talousarvion laadinta perustuu Limingassa 21,5% tuloveroon ja aikaisempien vuosien mukaisiin kiinteistöveroprosentteihin.

Talousarvio vuodelle 2021 ei ole tasapainossa, vaan se jää lähtötilanteessa noin 0,16 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Muutos kuluvasa vuodesta on varsin suuri. Alijäämäinen budjetti on oman yli 26 vuoden kunnanjohtajaurani ensimmäinen. Alijäämän syitä on useita. Osa on valtion toimista johtuvia, osa kuntien yhteistoiminnasta johtuvia ja loput kunnan omien toimien seurausta. Limingan kunnan tuloista noin 60% koostuu verotuloista, noin 25% valtionosuuksista ja noin 15 % maksutuloista. Vuoden 2021 osalta haasteena on menojen kasvun yhteensovittaminen vaatimattomaan tulojen kasvuun. Kunnallisverotulot eivät juurikaan kasva, koska Limingasta on muuttanut enemmän asukkaita pois kuin tänne on muuttanut.

Näin ollen, ansioverotulojen kasvun hidastuessa, olemme nyt alijäämäisen talousarvion äärellä. Takavuosina kuntaan rakennettiin yli 50 omakotitaloa vuodessa, asukasluku kasvoi ja verorahoituksen kasvu riitti menojen kattamiseen. Nyt ollaan tilanteessa, jossa rakentaminen ja kehittäminen ovat valitusten vuoksi ”telakalla”, ja emme ole kyenneet tarjoamaan riittävästi rakentamiseen soveltuvia tontteja ydinkeskuksesta.

Yhteisöverotulojen ennakoidaan kasvavan edellisvuoteen verrattuna hieman, mutta vuoden 2021 tulojen arviointia vaikeuttaa koronakriisin vaikutukset valtakunnallisesti ja paikallisesti. Yritysten liikevaihdot ovat pudonneet rajusti ja verotettavaa tuloa ei kerry samalla tavalla kuin aikaisempina vuosina, vaikka kuntien osuutta yhteisöverotuloista on nostettu tilapäisesti. Tulopuolta pienentää myös varhaiskasvatusmaksujen tulo rajojen nostaminen, mikä vähentää Limingan kunnan tuloja arviolta 110 000 euroa. Valtio lupasi kompensoida menetykset kunnille täysimääräisesti yhteisöverotulojen kautta, mutta kompensatio ei kohdistu oikein. Nyt lapsivaltaisille kunnille kuuluvan kompensaaion saavat ne kunnat, joilla on iso yhteisövero-osuus.

Menojen osalta talousarvion kokonaiskasvu on 5,9 %. Suurimmat menoerät ovat henkilöstömenot ja palveluiden ostot yhteensä 85 %. Kuntayhtymien maksuosuuksien, Oulu-Koillismaan aluepelastuslaitoksen ja PSSHP:n, menojen kasvu on 600 000 euroa, joka on nykytilanteessa liikaa. Menoja kasvattaa myös yleinen 1,8 % palkkaratkaisu, joka on arvoltaan noin 500 000 euroa. Menojen kasvussa näkyy myös kunnan aktiivinen ja avoin tapa ratkoa sisäilmaongelmia. Toisin kuin pääosa Suomen kunnista, Limingassa lähes kaikki toimitilat on rakennettu uudelleen. Terveys ja turvallisuus ovat olleet jo pitkään keskeisiä ajureita investoinneissa. Paine purkaa vanhoja sisäilmaongelmaisia rakennuksia, ja vastaavasti rakentaa uutta, on tullut suoraan kuntalaisilta. Tähän olemme vastanneet. Sisäilmaratkaisujen kautta kustannuksia aiheutuu noin 500 000 euroa muun muassa Tupoksen koulun uusien tilojen vuokraamisesta. Ensi kesänä lukion yhteydessä olevan Heikki Sarvela -salin purkutöiden ja uudelleen rakentamisen myötä on kunnan toimitilat uudistettu kokonaan 15 vuoden aikana.

Kunnan investointien kokonaismäärä on nettona 4,7 miljoonaa euroa. Tämä ei sisällä leasing-rahoituksella toteutettavaa lukion saneerausta, johon on varattu 4,2 miljoonaa euroa. Investoinnit painottuvat kunnallistekniikan sekä asunto- ja yritysrakentamisen edellytysten rakentamiseen. Kotirannan, Saunarannan, Ankkurilahden ja Kirkonrannan asemakaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen on varattu yhteensä 1,2 miljoonaa euroa. Myönteistä on, että kunta sai 450 000 euroa ARA:n avustusta Kotirannan alueen kunnallistekniikkaan rakentamiseen.

Valituksen myötä Linnukkatien kevyen liikenteen väylän saneeraus siirtyi vuodelle 2021. Myös siihen on saatu noin 350 000 euron avustus. Saneeraus parantaa kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia keskustassa sekä poistaa olemassa olevat turvallisuuteen ja kuivatukseen liittyvät puutteet. Tämä koskettaa erityisesti ikäihmisiä ja kouluikäisiä.

Liikuntapuisto valmistuu kokonaisuudessaan vuonna 2021. Rakenteilla oleva urheiluhalli (loppukustannukset 1,5 miljoonaa) ja liikuntapuiston huoltorakennus viimeistelevät alueen. Upea puistokokonaisuus on tiivis ja monipuolinen. Panostukset liikunnan ja ulkoilun harrastamiseen ovat olleet todella merkittäviä viimeisten vuosien aikana myös muiden puitteiden ja reitistöjen osalta.

Talousarvioesitys sisältää 20,5 uusia virkoja tai toimia, joista 9 määräaikaisia. Näistä varhaiskasvatukseen tulee 11 kpl. 5 virkaa on Veto ryhmään, joka vähentää palveluiden ostoja. Päivähoidon kysyntä on kasvanut hoitoisuusasteen nousun sekä yksityisen päiväkodin lakkauttamisen seurauksena.

Vaikka haluaisimme tarjota koko ajan lisää ilmaisia palveluita ja uusia mahdollisuuksia asukkaiden toiveiden mukaisesti, kunnan on pakko pitää välivuosisia investointien osalta. Aivan kuten yksityistaloudessa, myös kunta voi elää vain niin leveästi kuin sillä on tuloja. Velaksi eläminen ei voi olla pysyvä ratkaisu. On kehrättävä lisää tuloja, tavalla tai toisella. Ajatukset uusista etuisuuksista eivät ole realistisia ennen kuin velkamäärää saadaan pienemmäksi ja verotuloihin merkittävä sekä pysyvä kasvukehitys uudelleen.

Limingalla on kaikesta huolimatta edellytykset jatkaa vahvaa kasvua ja kehitystä myös tulevana vuosina. Kysymys kuuluu: Onko meillä malttia vaurastua ja voidaanko yhteinen Liminka-puolue perustaa uudelleen tulevaisuuden turvaamiseksi?

Pekka Rajala
kunnanjohtaja

TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET

1.1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Suomeen on yritetty noin 15 vuoden ajan saada aikaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Viimeisimmän, vuodesta 2015 suunnitellun sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu päättyi maaliskuussa 2019 hallituksen eroon. Kuntien pitkään odottama uudistus siirtyi jälleen. Uudistus on merkittävä ja tarpeellinen kunnille erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten kasvun hallitsemisen näkökulmasta. Lisäksi valtakunnallisen uudistus nähdään tarpeellisena väestön terveyserojen kaventamisen sekä yhdenvertaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatuuden kannalta.

Uusi, kesäkuussa 2019 nimitetty hallitus ryhtyi valmistelemaan sosiaali- ja terveysuudistusta maakuntapohjaisesti. Joulukuussa 2020, talousarvion laadinnan loppuvaiheissa laki on lausuntokierrokselle. Hallituksen tavoitteena on saada esitys vielä eduskunnan käsittelyyn joulukuussa 2020.

Edellisen hallituksen linjaamia muutoksia ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen lisäksi muun muassa op- pivelvollisuuden pidentäminen 18 ikävuoteen, subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen ja yli 3-vuoti- aiden ryhmäkokojen pienentäminen sekä vanhuspalveluiden hoitajamitoituksen muutos. Hallitus ehti luvata kun- nille, että muutosten vaatimat kustannukset rahoitetaan täysimääräisesti. Rahoitus tapahtuu pitkälti yhteisöveron jako-osuuksia kasvattamalla. Limingan kunnan osalta tämä tarkoittaa, ettei rahoitus kata kaikkia muutoksista ai- heutuneita kuluja.

Limingan kunnan strateginen näkemys korostaa toimintaympäristön ennakkointia ja nopeaa muutoshasteisiin vas- taamista. Maaliskuussa 2018 hyväksytyn kuntastrategian mukaisesti kunta kehittää palveluitaan ja toimintaansa vastaamaan tulevaisuuden muutostarpeisiin. Kunta on muun muassa kehittänyt omia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluitaan ja niihin liittyviä toimintatapoja ja siten valmistautunut myös tulevaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen.

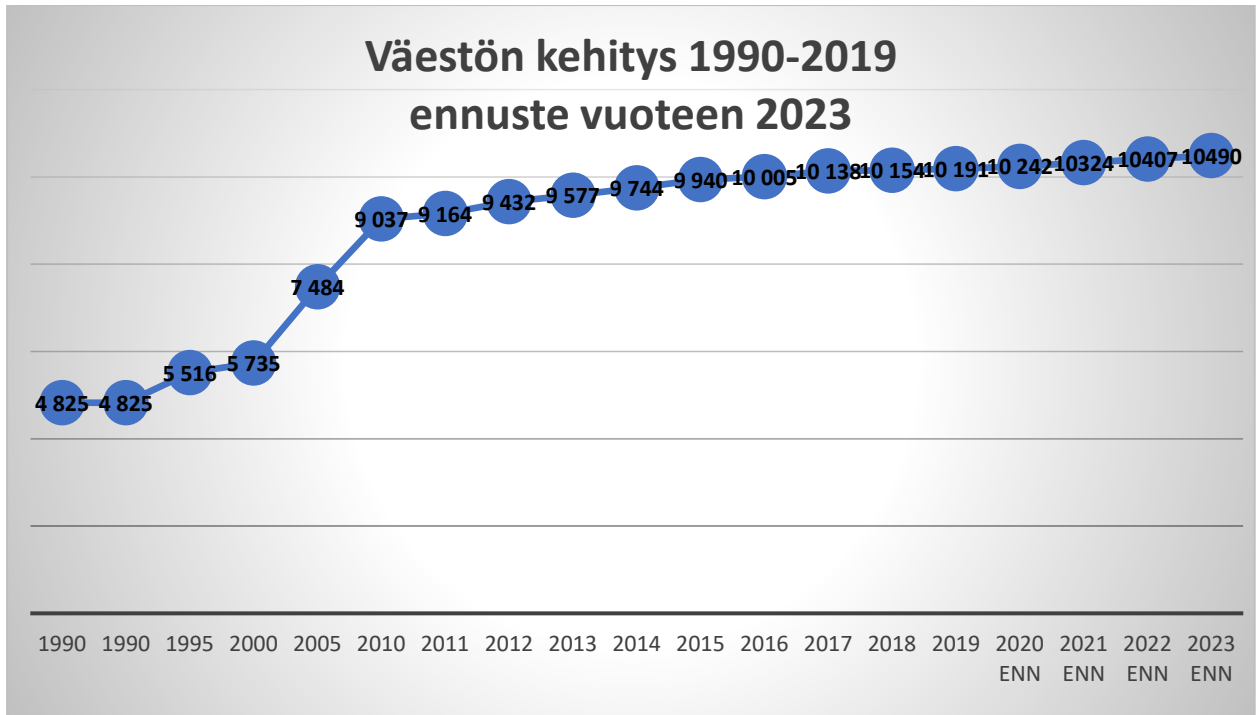
1.1.1. VÄESTÖNKEHITYS JA KUNNAN OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Limingan kunnan väkiluku vuoden 2019 lopussa oli 10 191 henkilöä. Väestö kasvoi vuonna 2019 0,27 %. Asukaslu- vun kasvu muodostui pääosin luonnollisesta kasvusta, nettomuutto vuonna 2019 oli negatiivinen.

Vuonna 2020 väestönkasvu ei todennäköisesti toteudu aivan ennakoidusti. Kunnan nettomuutto on vuonna 2020 selkeästi heikompi kuin aiempina vuosina. Syntyvien lasten määrän arvioidaan olevan noin 150 lasta vuoden 2020 loppuun mennessä. Kunnan nettomuuton ollessa samalla tasolla syntyvyyden kanssa ei väkiluku kehity ennustei- den mukaan.

Kunta kehittää palveluitaan ja vetovoimaansa edelleen tavoitteena positiivinen muuttovoitto ja luonnollinen väes- tönkasvu. Väestönkasvutavoite lähivuosille on keskimäärin 0,5-1,0 % vuodessa.

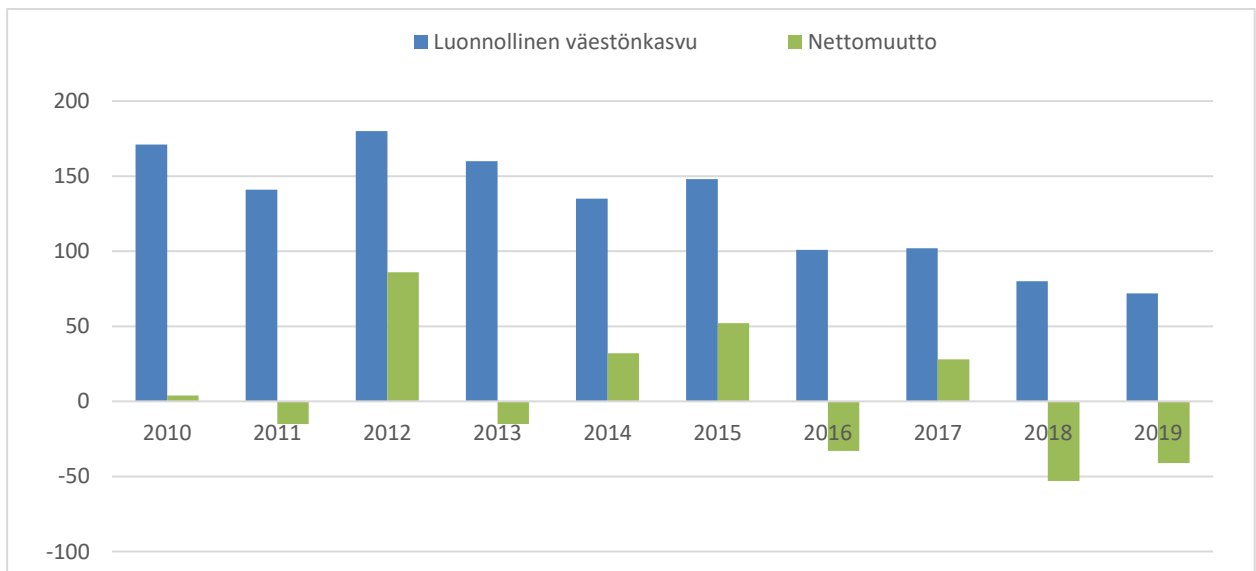
Kuva 1. Limingan asukasluvun kehitys ja tavoitteet

Asukasluku 31.12.

Tilastokeskuksen väestöennuste (2019)

Kuva 2: toteutunut väestönkehitys 2010-2019

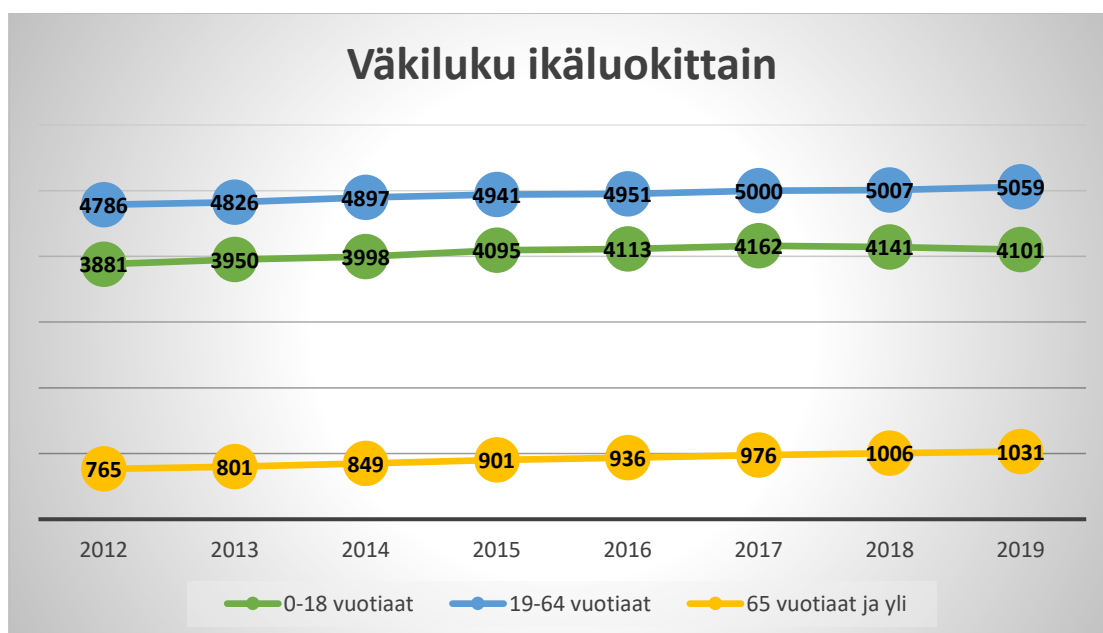
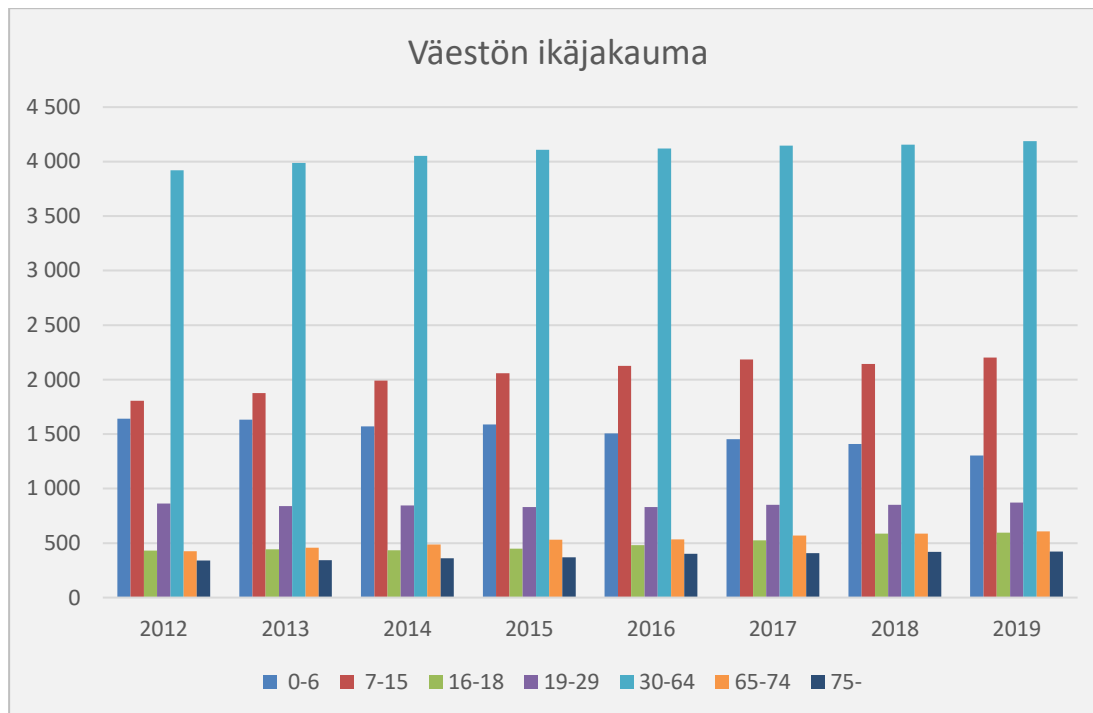

Limingan kunnan ikärakenne painottuu lapsiin ja nuoriin sekä työikäiseen väestöön. Lasten osuus on suuri verrattuna koko maahan. Tilastokeskuksen kuntien avainluvun mukaan vuonna 2019 Limingassa alle 15-vuotiaiden osuus on 34,4 %, joka on koko maan korkein kesiarvon ollessa 15,8 %. Limingan kunnan väestön keski-ikä 2019 oli koko maan alhaisin 32,4 vuotta. Asuntokunnan keskikoko vuonna 2019 oli Limingassa 3,1 henkilöä ja vastaava luku koko maassa 2,0 henkilöä. Yli 4 henkilön asuntokuntia Limingassa oli 2019 35,5 % vastaavan luvun ollessa 12,6 % kokomaassa.

Vuonna 2019 0-15-vuotiaiden osuus oli Limingassa 34,4 %, joista alle 7-vuotiaita oli 12,8 %. Yli 75-vuotiaiden osuus on puolestaan pieni. Yli 65-vuotiaita oli Limingassa 10,2 % väestöstä vuonna 2019.

Lasten ja nuorten suuri määrä aiheuttaa myös haasteita palvelujen järjestämiselle. Limingan kunnan väestöllinen huoltosuhde vuonna 2019 oli 72,4 %, kun koko maan keskiarvo oli 61,4 %. Limingan kunnan huoltosuhde ennuste vuodelle 2025 on 62,9 %. Palvelut on mitoitettu kasvavan väestöennusteen mukaan. Mikäli syntyvyys kääntyy laskuun pysyvästi, tulee palvelujen tarjontaa sopeuttaa muuttunutta tilannetta vastaavaksi.

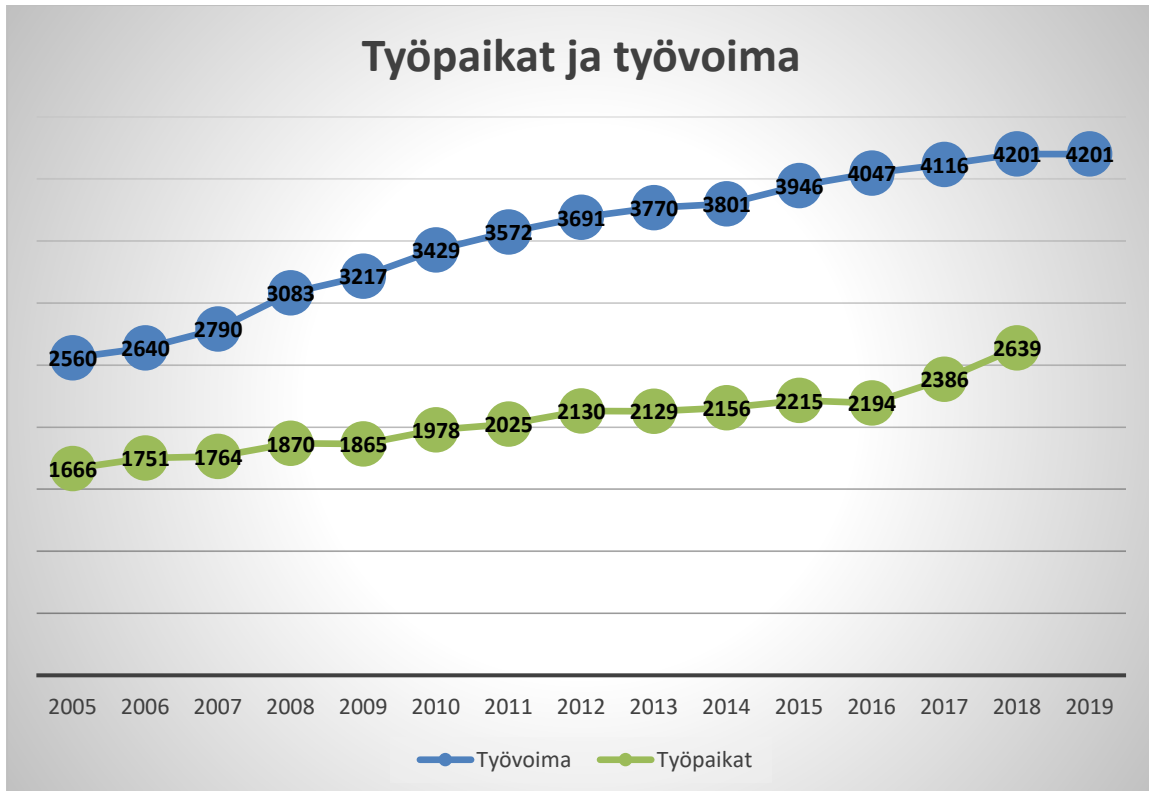
Taulukko 3 ja 4. Väestön ikärakenteen kehitys 2012 – 2019

1.1.2. ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS

Limingassa on hyvin koulutettua, nuorta työvoimaa. Vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneita oli vuonna 2019 75,9 % 15 vuotta täyttäneistä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 33,2 %, kun vastaavat luvut koko maassa olivat 73,8 % ja 3 %.

Kuva 2: Työpaikat ja työvoima

Limingan työpaikkaomavaraisuus vuonna 2018 oli 64,5 %. Työpaikkaomavaraisuuteen vaikuttaa väestönkasvu nopean väestönkasvun aikana työpaikkaomavaraisuus laskee. Myös Oulun läheisyys vaikuttaa Limingassa merkittävästi työpaikkaomavaraisuuteen, sillä Oulun ja sen lähiympäristön tarjoamat työpaikat ovat myös liminkalaisten helposti saavutettavissa.

Työpaikoista vuonna 2018 oli 5,5 % alkutuotannossa, 25,0 % jalostuksessa, 67,9 % palvelualoilla ja 1,6 % muilla aloilla.

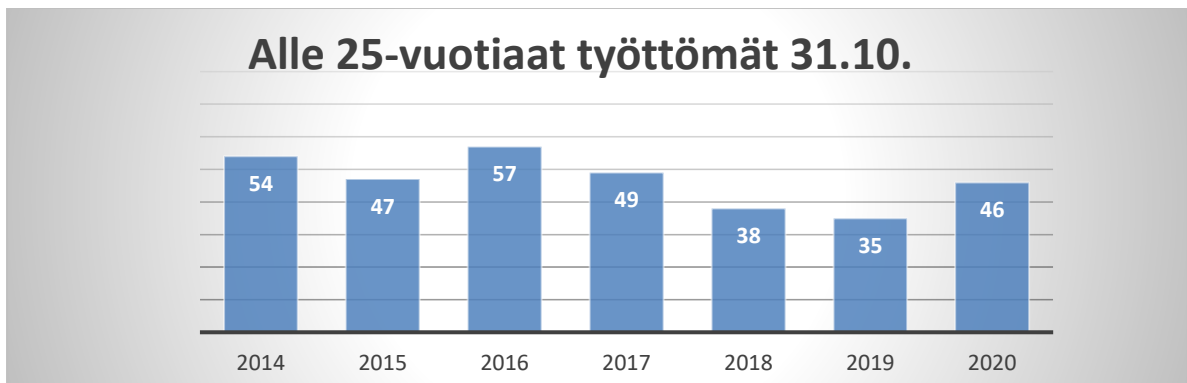
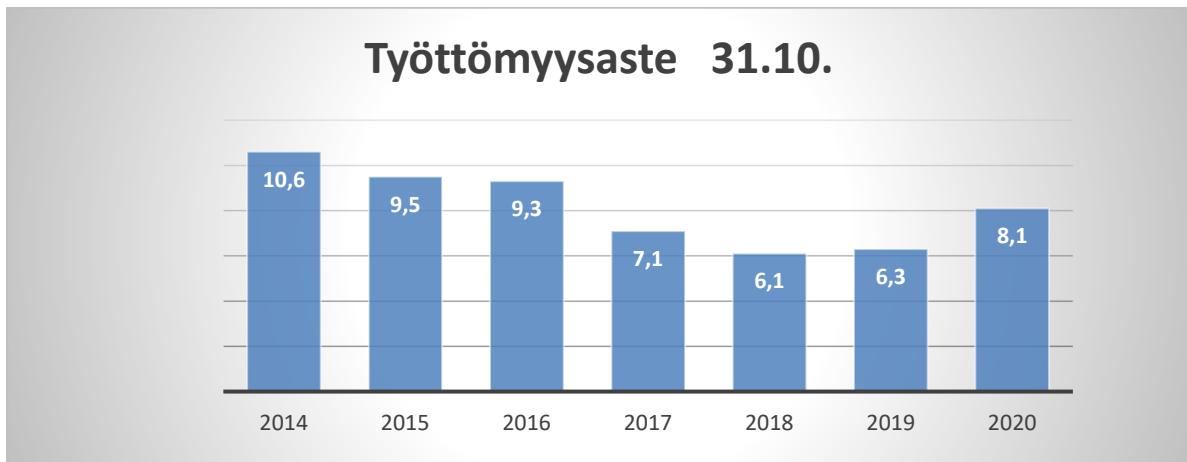
Vuoden 2019 lopussa Limingan kunnan työttömyysaste oli 7,1 % (6,8 % vuonna 2018). Työttömyys on hieman kasvanut koko maassa vuonna 2019. Koko maan työttömyysaste oli 9,8 % ja Pohjois-Pohjanmaan 11,1 % vuoden 2019 lopussa. Limingassa työttömyysaste on koko maata ja Pohjois-Pohjanmaata alhaisempi.

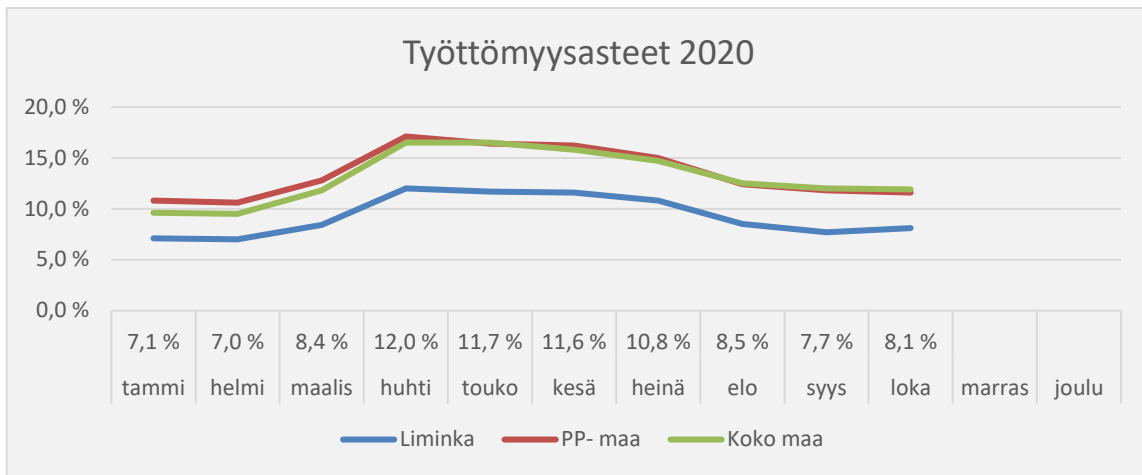
Lokakuun 2020 lopussa Limingan kunnan työttömyysaste oli 8,1 % (6,3 % lokakuussa 2019), Pohjois-Pohjanmaan työttömyysaste 11,6 % ja koko maan työttömyysaste 11,9 %. Työttömänä Limingassa oli yhteensä 356 henkilöä.

Nuoria alle 25-vuotiaita oli työttömänä 45 (35 lokakuussa 2019) ja pitkäaikaistyöttömiä 84 henkilöä (49 lokakuussa 2018).

Avoimia työpaikkoja kunnassa oli lokakuun 2020 lopussa 33 kpl (47 kpl lokakuussa 2018).

1.1.3. MAANKÄYTTÖ JA ASUNTORAKENTAMINEN

Maankäytön tulevat suuntaviivat on esitetty kuntastrategiaan sisältyvässä kasvualuetarkastelussa. Asuntorakentaminen tulee vuonna 2021 keskittymään kirkonkylässä ensisijaisesti Kotirantaan sekä Tupoksessa Saunarannan alueille. Kuntastrategian talousarvion mukainen asuntotuotantotavoite on noin 80 asuntoa vuodessa.

1.2 TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

1.2.1 TALouden KEHITYSNÄKYMÄT

Valtiovarainministeriön syksyn taloudellisen katsauksen mukaan BKT supistuu kuluvana vuonna 4,5prosenttia. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua tänä vuonna. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,6 prosenttia vuonna 2021 ja 1,7 prosenttia vuonna 2022. Talouden toipuminen tämän vuoden loppupuolelta alkaen on hidasta taloudenpitäjien alhaisen luottamuksen sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Talous toipuu alkuvuoden pysähdyksestä asteittain. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Viennin teollisuustuotanto kärsivät globaalin pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta ensivuoden puolella.

Työllisyys supistuu 2 prosenttia vuonna 2020 ja alkaa palautua ensi vuoden loppupuolella. Työttömyysaste nousee 8,2 prosenttiin vuonna 2021. Työllisyysaste palautuu vähitellen, mutta jää 71,9prosenttiin vuonna 2024. Julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velka noin 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, kun talous elpyy ja monet hallituksen päättämät covid-19-epidemiaan liittyvät väliaikaiset tukitoimet päättyvät. Julkinen talous pysyy kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Talouden näkymät niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ovat edelleen hyvin epävarmoja. Tautitilanne on pysynyt Suomessa hyvänä ja ennusteessa oletetaan, että näin on myös tulevaisuudessa. Kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät heikkoina siihen saakka, kun sairautteen on löydetty tehokas hoito tai rokote. Tautitilanteen kääntyminen selvään nousuun syksyn aikana lisäisi taloudenpitäjien epävarmuutta ja heikentäisi talouskasvua ilman varsinaisia uusia rajoitustoimia. Covid-19-epidemian uudelleen puhkeaminen on ennusteen merkittävin alasuuntainen riski. Toisen aallon taloudellisten vaikutusten suuruus riippuu sekä julkisen vallan toimista epidemian hillitsemiseksi ja talouden tukemiseksi, että näiden toimien vaikutuksesta taloudenpitäjien päätöksiin. Jos talous ei ole ehtinyt täysin palautua ennen toista aaltoa, saattaa talouden supistuminen jäädä keväällä nähtyä pienemmäksi. On kuitenkin todennäköistä, että silloin talouden kasvupotentiaali pienenee ja kriisin vaikutukset jäävät pidempiaikaisiksi. Rokotteen tai hoitomuodon kehittyminen ennakoitua nopeammin voi myös nopeuttaa elpymistä. Erityisesti se lisäisi palveluiden nopeampaa ja voimakkaampaa palautumista sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Toisaalta Suomen toipumista voi vaikeuttaa kansainvälinen investointitilama, jos yrityksiä ehtii tuhoutua paljon ennen kasvun alkamista. Lisäksi kuluttajien varovaisuus voi yllättää syksyn mittaan uudelleen.

(Lähde: VM Taloudellinen katsaus, syksy 2020)

1.2.2 KUNTATALOUS

Kuntatalouden näkymät ovat haastavat syksyllä 2020. Vuoden 2019 tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous jatkoi heikkenemistään. Vuoden 2019 loppupuolella taloudellinen kehitys kääntyi laskuun ja vuoden 2020 alussa Suomeen levinnyt koronaviruspandemia ja siitä seuranneet rajoitustoimet vaikuttivat koko julkiseen talouteen ja kuntatalouteen voimakkaasti. Kuntatalouden haasteena sopeutuminen korona kriisin jälkeiseen aikaan. Vuoden 2020 kuntatalouden tilaa on kohentanut merkittävästi hallituksen tukitoimet.

Kuntien taloudellinen tilanne vahvistui selvästi vuonna 2020. Kuntataloutta vahvistavat koronapandemiasta johtuvat mittavat valtion tukitoimet. Kuntien toimintamenot kasvoivat maltillisesti ja kunnat ovat myös investoineet

mittavasti. Kuntien tulopohjaa heikensivät maksutuottojen väheneminen. Verorahoituksen myönteinen kehittyminen parantaa kuntien tilannetta. Tilikauden tulos oli negatiivinen 231 kunnassa ja vuosikate painui negatiiviseksi 65 kunnassa vuonna 2019.

(Lähde: VM Kuntatalousohjelma, syksy 2020)

Syksyllä 2016 solmittu kilpailukyky sopimus vaikutti kuntien talouteen menoja pienetävästi vuosina 2017 - 2019. Kilpailukyky sopimuksen päätyminen palautti kuntien henkilöstömenot leikkauksia edeltävälle tasolle loppuvuodesta 2019 alkaen, kun määräaikaan lomaraha leikkaus päättyi. Tämän lisäksi vaihteittain toteutetut työehtosopimusmuutokset ovat tuoneet lisäyksiä kuntien henkilöstömenoihin. Korotusten vaikutukset ovat olleet keskimäärin 1,3 % vuonna 2018 ja 2,16 % vuonna 2019. Vuonna 2020 uuden työehtosopimuksen mukaisesti palkkoja korotettiin 1.8.2020 1,22 % ja vuonna 2021 yleiskorotus on 1,0 % sekä lisäksi 0,8 % paikallinen järjestelyerä 1.4.2021 alkaen. Kuntien menoja lisäävät yleisesti väestön ikääntymisestä johtuva sosiaali- ja terveystalouden kysynnän kasvu ja erityisesti kasvukunnissa väestönkasvun myötä myös muiden kuntapalvelujen kysynnän kasvu. Kikyn johdosta tehty valtionosuusvähennystä ei palautettu kunnille 1.9.2020 vaikka leikkauksen peruste poistui, kun työajanpidennys poistui työmarkkinaratkaisusta kunnilta.

Hallitus on laittanut liikkeelle useita lakimuutoksia sekä kehityshankkeita, joilla on vaikutuksia kuntien talouteen vuonna 2021. Pysyvien menojen lisäyksistä vaikutukset alkavat näkyä täysimääräisesti pidennetystä oppivelvollisuudesta ja hoivamitoituksesta. Kustannuksia lisäävät myös lastensuojelun jälkihuollon laajennus, kotihoidon resurssien ja omaishoidon kehittäminen sekä oppilas- ja opiskelijahuollon laajentaminen. Tehtävien laajennuksia on myös harastusmahdollisuudet koulupäivän yhteydessä, varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentäminen ja A1-kielen opetuksen varhentaminen. Lisäksi Työn vastaan ottamisen kannustimena hallitus alensi kuntien varhaiskasvatus maksuja elokuusta 2021 alkaen ja 1.7.2021 näillä näkymin tulee voimaan sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksulaki, joka vähentää kuntien tuloja ja lisää maksuttomien käyntien määrää ja näin ollen kuntien tuloja.

Näitä muutoksia kompensoidaan valtionosuuslisäyksillä sekä korottamalla yhteisöveron jako-osuutta pysyvästi kahdella prosenttiyksiköllä. Yksittäisten kuntien kohdalla kustannusvaikutukset ja saadut valtion osuuksien lisäykset eivät kuitenkaan kohtaa täysimääräisesti. Kuntien valtionosuutta pienentää kuntien 50 % rahoitusvastuu perustoi-meentulon kustannuksista.

Hallituksen suunnittelemat muutokset sosiaali- ja terveystalouteen tulevat vaikuttamaan merkittävästi kuntien menokehitykseen tulevaisuudessa.

1.2.3 LIMINGAN KUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT

Limingan kunta on kasvanut ja kehittynyt pitkäjänteisellä työllä elinvoimaiseksi ja vireäksi kasvukunnaksi. Kunnan kasvun myötä myös sen palvelutoiminnan on ollut välttämätöntä kasvaa, mikä on näkynyt toimintakulujen ajoittain suurenakin kasvuna. Kunnan kiinteistöissä ilmenneet sisäilmaongelmat ovat tuoneet merkittävän haasteen kunnan taloudelle. Haasteisiin on vastattu ripeästi ja avoimesti. Lähtökohtana on ollut ensin tutkia ja selvittää ja sen jälkeen tehdä päätöksiä. Sisäilmaongemia varten on luotu erillinen sisäilmaohjelma, joka koostuu neljästä isommasta kokonaisuudesta, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa ja muodostavat yhtenäisen sisäilmaohjelmakokonaisuuden. Nämä neljä kokonaisuutta ovat sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy, viestintä sisäilma-asioissa, toimintamalli sisäilmaongelmia havaittaessa sekä rakennushankkeisiin liitettävät puhtaudenhallinta- ja kosteudenhallinta-asiakirjat. Kun lukion saneeraus saadan tehtyä, on koko kunnan rakennuskanta joko korjattu tai rakennettu uudelleen. Tupoksen Vesikarin koulurakennus on poistettu käytöstä lähes kokonaan ja vuoden 2021 alussa otetaan osa uutta koulurakennuskokonaisuutta käyttöön. Lukion saneeraushankkeen on tarkoitus käynnistyä keväällä 2021. Lähivuosina ei ole taloudellisesti mahdollista investoida merkittäviä määriä. Panostukset teiden ja alueiden ylläpitämiseen ja rakentamiseen ovat kuitenkin välttämättömiä kasvun mahdollistamiseksi.

Elinvoiman vahvistaminen on ollut keskiössä muutaman valtuustokauden ajan. Panostukset näkyvät työpaikkamäärin ja yritysten määrien voimakkaana kasvuna. Mikäli valmisteilla olevat asemakaavat eivät valitusten vuoksi viivästy merkittävästi asuntorakentaminen ja yritysten määrä tulee kasvamaan merkittävästi lähivuosina. Tällä hetkellä Liminganportin ja Ankkurilahden alueella on paljon varauksia yritystonttien osalta. Merkittävää on, että sijoittuvista yrityksistä varsin moni on tuotannollista toimintaa harjoittavia yrityksiä esim. rakennusteollisuuden alalta. Moottorite- ja valtatieäkyvyvydet kiinnostavat yrityksiä kunnan kasvun ohella.

Kunnan kansainvälistymisohjelmaa on toteutettu laajalti ja sen mukaisesti olemme mukana kaupunkiseudun yhteisissä matkailun kansainvälistymishankkeissa. Kiinnostus kunnassa tarjottaviin kohteisiin ja tuotteisiin mm. koulutusviennin osalta on kasvussa. Kunnanvaltuuston hyväksyttyä Matkailu Master Planin myös Liminganlahden osalta kehitystyötä voidaan jatkaa sen suunnassa. Keväällä kaikki ulkomaisten matkailuryhmien sekä koulutusvientiryhmien tulot jouduttiin peruuttamaan korona pandemian johdosta. Mikäli korona hellittää matkailutoiminta voidaan avata uudelleen. Kunta siirtyi osaltaan syrjään Liminganlahden majoitus- ja ravitsemusliiketoiminnan osalta, kun se myi liiketoiminnan Go Arctic Oy:lle, joka jatkaa toimintaa. Yrityksellä on merkittävää matkailuliiketoimintaa ja se vahvistaa luontomatkailun kokonaisuutta Limingassa

Lähtökohtana kunnan toiminnan kehittämisessä on tarjota asukkaille kuntastrategian mukaiset palvelut siten, että kunnan talous pysyy pitkällä aikavälillä tasapainossa ja kuntalaisten verorasitus kohtuullisena. Talouden tasapainottamiseksi kunta joutuu edelleen tarkastelemaan palvelurakenteitaan. Palvelutuotannon toimintatapojen ja prosessien kriittinen arvioinnin seurauksena toimintatapojen muutokset ovat välttämättömiä, jotta kunta pystyy jatkossakin tarjoamaan laadukkaat ja kattavat palvelut lähellä kuntalaisia käytettävissä olevilla varoillaan. Palvelutuotannon kehittämisessä muun muassa digitalisaatiota tullaan hyödyntämään kuntastrategian linjausten mukaisesti.

Kunnan taloudenhoidon haasteet liittyvät keskeisesti toimintakulujen hallintaan. Toimintakulujen kasvua on välttämätöntä rajoittaa vastaamaan verorahoituksen kokonaiskasvua. Pitkään jatkuneiden valtionosuusleikkausten myötä kunta on joutunut vahvistamaan tulopohjaansa korottamalla tuloveroprosenttia 0,5 % -yksiköllä sekä vuodelle 2017 että vuodelle 2018. Myös toteutetut mittavat investoinnit ovat vaatineet tulopohjan vahvistamista. Tulopohjan laajentaminen ja vahvistaminen on välttämätöntä, jotta investoinnit kyetään maksamaan.

Vuonna 2019 kunnan verotulojen kasvu ei ole yltänyt odotetulle tasolle. Vuoden 2019 alussa toteutetut verotukseen mittavat järjestelmämuutokset ovat vaikuttaneet verotulojen kertymisrytmiin ja aiheuttaneet hankaluuksia verotulojen seurantaan ja ennakointiin. Vuoden 2020 verotulojen kasvu on talousarviota laadittaessa 8,5 % postiviinen, mutta samalla alle talousarvion. Toimintakate on talousarviota laadittaessa 0,9 % kasvussa. Toimintakulut ovat

supistuneet yhden prosenttiyksikön verran edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattu. Valtion myöntämien valti-onavustusten johdosta vuosikate paranee edellisestä vuodesta merkittävästi.

Valtuuston asettaman taloustavoitteen mukaisesti toimintakulujen kasvu tulee pystyä pitämään verorahoituksen kasvua matalampina, jotta talouden tasapaino säilyy pitkällä aikavälillä. Valtuuston 14.11.2017 asettamat kunnan talouteen liittyvät tavoitteet ovat:

- toimintakatteen kasvu on pienempi kuin verorahoituksen kasvu
- vuosikate kattaa poistot
- konsernin lainamäärä ei kasva yli maan keskiarvion
- taseessa on ylijäämää valtuustokauden päättyessä

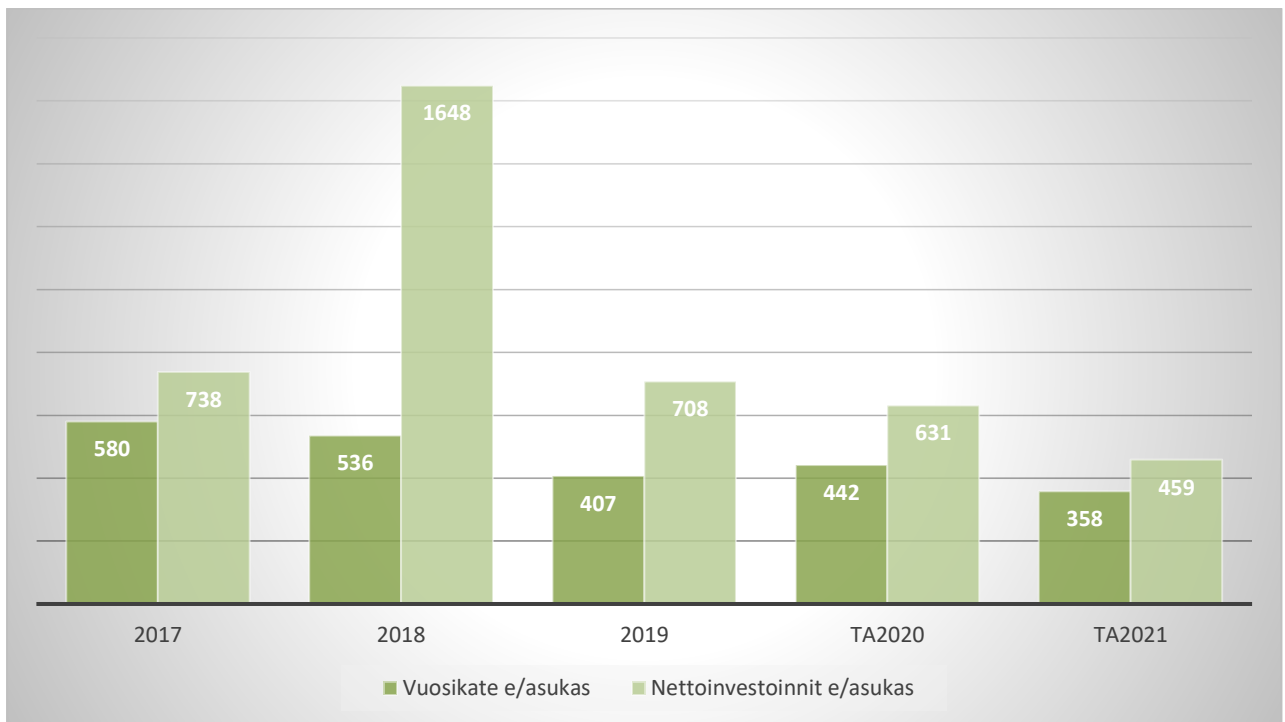
Talousarvioon ja suunnitelmavuosiin sisältyy useita riskitekijöitä. Merkittäviä taloudellisia riskejä ovat muun muassa koronapandemian jatkuminen sekä heikkenevä yleinen talouskehitys ja mahdolliset kuntien valtionosuuksien lisä-leikkaukset sekä kuntien verotulojen negatiivinen kehitys. Myös hallitusohjelman sisältämät kuntien lisääntyvät teh-tävät ja veloitteet tuovat mukanaan taloudellisia riskejä. Lisäksi merkittäviä riskejä ovat mm. Limingan kunnan lai-namäärän kasvu, korkomarkkinoiden kehitys, erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu, asukkaiden palvelutarpei-den kasvu sekä väestönkasvun hiipuminen.

Talouden tasapainoa tulee tarkkailla jatkuvasti ja reagoida muutoksiin nopeasti käytännön toiminnan tasolla. Valta-kunnallinen sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutos tulee tasapainottamaan erityisesti pienten ja keskisuur-ten kuntien taloutta. Uudistuksen etenemisen aikataulu on vuoden 2020 talousarviota laadittaessa kuitenkin avoinna.

Limingan kunnan talouden kehitys

	2015	2016	2017	2018	2019	TA2020	TA2021
Asukasluku 31.12.	9 940	10 005	10 138	10 154	10 191	10 262	10 262
kasvu-%	2,0	0,7	1,3	0,2	0,4	1,2	1,1
Tuloveroprosentti	20,5	20,5	21,0	21,5	21,5	21,5	21,5
Verotulot	29 551	29 990	31 384	32 098	33 743	34 500	35 210
Valtionosuudet	24 101	25 231	25 236	24 187	24 598	25 500	27 070
Verorahoitus yhteensä	53 652	55 221	56 620	56 285	58 341	60 000	62 280
muutos %	3,8	2,9	2,5	-0,6	3,7	2,8	3,8
e/asukas	5 398	5 519	5 585	5 543	5 725	5 847	6 069
Toimintamenot	55 704	58 793	58 764	59 258	62 338	62 478	65 908
muutos %	4,1	5,5	0,0	0,8	5,2	6,3	5,5
Toimintakate	47 602	50 650	50 673	50 722	54 054	55 221	58 465
muutos %	4,2	6,4	0,0	0,1	6,6	2,2	5,9
e/asukas	4 789	5 062	4 998	4 995	5 304	5 381	5 697
Vuosikate	5 914	4 424	5 881	5 441	4 149	4 540	3 669
e/asukas	595	442	580	536	407	442	358
vuosikate/poistot %	146,3	78,9	147,4	142,8	85,9	104,8	95,8
Tilikauden tulos	1871	-1186	1891	1630	100	210	-160
Investoinnit, netto	1 725	2 448	7 467	16 728	7 202	6 478	4 708
e/asukas	174	245	738	1648	708	631	459
Investointien tulorahoitus-%	317,6	157,0	77,0	28,5	50,3	68,8	75,9
Lainakanta	19 581	17 950	30 550	30 550	38 750	36 150	38 150

e/asukas	1 970	1 771	3 009	3 009	3 009	3 776	3 695
Omavaraisuusaste, %	62,7	64,1	64,3	55,6	51,5	52,7	53,9
Kertynyt ylijäämä	8 769	8 224	8 155	8 264	8 365	8 575	8 415
e/asukas	882	822	804	814	821	836	820

2. LIMINGAN KUNNAN STRATEGISET LINJAUKSET JA TAVOITTEET

Limingan kunta on päivittänyt kuntastrategian ja se on hyväksytty valtuustossa 19.3.2018. Vuoden 2021 talousarvio ja vuosien 2022-2023 taloussuunnitelma pohjautuu Limingan kuntastrategiaan vuosille 2018 - 2025.

2.1. LIMINGAN VISIO JA TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT

Limingan kunnan visio on:

VISIO

Linnuista ja luonnosta kansainvälisesti tunnettu Liminka on vetovoimainen ja vireä kasvukunta, jossa on tekemistä, näkemistä ja kokemista kaiken ikäisille.

Hyvä, parempi, Liminka!

Limingan kunnan arvot kiteytyvät kuntastrategian lupauksissa:

LUPAUKSET

Teemme yhdessä

Toimintamme pohjautuu kumppanuuteen ja verkostoihin
Toimimme mahdollistajana ja kumppaniemme menestys on meidän menestys
Luomme yhdessä luottamuksellista ja kannustavaa ilmapiiriä

Uskomme omaan tekemiseen

Olemme yhdessä ylpeitä kunnastamme ja uskomme siihen, mitä teemme
Päätäjinä ja työntekijöinä sitoudumme vetovoimaisen kuntakuvan vahvistamiseen

Uudistumme ja kokeilemme rohkeasti

Ymmärrämme muutoksen välttämättömyyden maailman muuttuessa
Rohkaisemme ja tuemme totuttujen toimintatapojen ja ajattelumallien kyseenalaistamista ja avointa keskustelua
Kokeilemme uusia toimintatapoja ja olemme entistä ketterämpiä

HYVÄ, PAREMPI, LIMINKA!

2.2. STRATEGISET TAVOITTEET

1. ELINVOIMAINEN KUNTAYMPÄRISTÖ

Lähtökohtana on kunnan elinvoiman lisääminen tukemalla yritysten kasvua, kehittymistä ja työpaikkojen lisäämistä. Elinvoiman kehittämisessä olennaista on myös työllisyys ja vetovoimainen kuntabrändi. Liminganlahden hyödyntäminen luontomatkailun näkökulmasta vahvistaa kunnan matkailutoimintaa.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Tavoite 2025
Työpaikkojen ja yritysten määrä kasvaa	Uudet perustetut yritykset (kpl)	yli 70 yritystä	yli 70 yritystä / vuosi
	Vuokratut ja myydyt yritystontit (kpl)	yli 10 luovutettua tonttia	yli 10 tonttia / vuosi
	Uusien yritysten mukana tulevat työpaikat (kpl)	yli 75 / vuosi	Työpaikkojen määrä > 2900 kpl
	Yhteisöverotulojen kehitys	kasvu + 20 %	> 1,2 milj. €
Pohjois-Suomen paras työllisyysaste ja alle 25-vuotiaiden täystyöllisyys	Työttömyysaste (5,5 % 9/2018)	< 6 %	< 5 %
	Pitkäaikaistyöttömien määrä	< 50 henkilöä	< 30 henkilöä
	Nuorten työttömien määrä (36 henkilöä 9/2018)	< 30 henkilöä	0
	Kunnan osuus työmarkkinatuen kustannuksista (v. 2017 263 teur)	< 240 000 €	< 200 000 €
Liminka luontomatkailun kärkikohteeksi Pohjois-Suomessa	Matkailun Masterplan	toteutettu 2020	
	Matkailun Masterplanin toteutumisaste	35 %	100 %
	Vapaa-ajan matkailun yöpymiset, kpl	> 3000	> 25 000
	Koulutusvientiryhmät Limingassa (kansainväliset ja kansalliset yöpyjät)	> 3-5 ryhmää /vuosi (tavoite ilman koronan vaikutusta)	> 24 ryhmää / vuosi
	Muut matkailuryhmät	> 3-5 ryhmää / vuosi > 3-5 ryhmää /vuosi (tavoite ilman koronan vaikutusta)	>24 ryhmää / vuosi
Pohjois-Suomen vetovoimaisin kuntabrändi	Sijoittuminen vetovoima-tutkimuksissa	Kolmen kärjessä Pohjois-Suomessa	Pohjois-Suomen vetovoimaisin

2. MAANKÄYTTÖ JA KUNTAKUVA

Maapolitiikkaa toteutetaan erillisen valtuuston hyväksymän maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Keskeistä on kunnan vetovoiman ja kunnan keskusta-alueen kehittäminen sekä riittävä tonttitarjonnan varmistaminen.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Tavoite 2025
Riittävä tonttitarjonta asukkaiden ja yritysten tarpeisiin	Tonttireservi (kaavallinen valmius)		
	- asuntotontit	120 kpl	120 kpl
	- yritystontit	20 kpl	20 kpl
	joista rakentamiskelpoiset tontit		
	- asuntotontit, kpl	60–70 kpl	60–70 kpl
	- yritystontit, kpl	10 kpl	10 kpl
Kunnan muuttotase on positiivinen	Muuttotase	Muuttotase positiivinen	Muuttotase positiivinen
Kuntakeskuksen veto-voima kasvaa	Liike-, toimitila- ja asuinrakentamisen kasvattaminen sekä tyhjen liike-tilojen väheneminen kuntakeskuksessa		Kuntakeskuksen asukasluku ja työpaikkamäärä on merkittävästi vahvistunut
	Kuntakeskuksen		
	- asukasluku	+ 50 asukasta / vuosi	
	- työpaikkamäärä	+ 15 työpaikkaa	
Saavutettavuus ja liikeneyhteydet paranevat	Joukkoliikenteen nousijamäärät	Käyttäjien määrä kasvaa	Käyttäjien määrä kasvaa
	Raideliikenneselvitys	Valmistunut 2019	
	Lähijunakokeilu	Valmistelu 2021-2022	Kokeilu toteutettu
	MAL-hankeet	Kunnasta vähintään 1 hanke hyväksytty suunnitelmaan	2-3 toteutunut

3. HYVINVOIVAT KUNTALAISET

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Limingassa kuntajohtamisen ytimessä. Se on kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. Kunta luo toiminnallaan kuntalaisille hyvät edellytykset huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Tavoite 2025
Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteuttaminen Liikunta painopisteenä v. 2019	Liikuntareseptin kirjoitusmäärät, neuvonta ja ohjaus (Efficasta) Lasten ja nuorten vapaa-ajan liikkuminen	Liikkumisreseptejä 90 kpl/vuosi Liikunnan puheeksiottoja 1500/vuosi Liikuntaneuvonnassa käy 80 henkilöä vuodessa Liikunta- ja elintapaneuvonta ohjauksessa käy 90 henkilöä Tilanne paranee kouluterveyskyselyssä 2021	Liikuntaresepti on vakiintunut toimintatapa Liikuntaneuvonta on vakiintunut toimintatapa Elintapaneuvonta on vakiintunut toimintatapa
Osallistumista ja yhteisöllisyyttä tukevat toimintamallit on otettu käyttöön	Kunnan osallisuusmalli: <ul style="list-style-type: none"> - kyläfoorumit - liikunta- ja kulttuuri-foorumit - nuorisovaltuusto - vanhus- ja vammaisneuvosto Limingan KAIKU:n kehittäminen	Osallisuusmalli osana päätöksentekoa 2021 Kyselyjä väh. 1 x kokonaisesti meneillään	Osa vakiintuneita toimintatapoja KAIKU on keskeinen osa osallistamista ja viestintää
Liminka tunnetaan monipuolisena kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumakuntana	Suunnitelmallinen tapahtumatuo- tantomalli Keskeisten tapahtumien kävijämäärät Liikuntapalvelujen uusi toimintamalli Kunnan ja yhdistysten yhteistyösopimus Rantakylän virkistysalueen kehittämissuunnitelma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa Vanhan Limingan museoalueen kokonaissuunnitelma	Tapahtumien vuosikellon mukainen toteutuminen Kävijämäärät kasvavat vuosittain Suunnitelman laatiminen vuonna 2021 Yhteistyösopimusten allekirjoitukset yhdistysten kanssa vuonna 2021 Toteutetaan suunnitelman mukaisia selvityksiä 2021 Kokonaissuunnitelma laadittu 2021	Vuosikello on vakiintunut ja toiminnassa Suunnitelma toteutettu Suunnitelma toteutettu

4. TALOUDEN TASAPAINO JA JOHTAMINEN

Kunnan perustehtävien hoitaminen ja strategisten päämäärien saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja pitkäjänteistä taloudenhoitoa. Palvelut järjestetään palveluiden järjestämissuunnitelmien ja talouden reunaehdot huomioiden. Johtamisessa ja taloudenhoidossa huomioidaan yhä enemmän konsernin kokonaisuus.

Kunta kehittää asiointipalveluita entistä sähköisempään muotoon. Yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten osallistumista vahvistetaan ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja, jotka tukevat kuntalaisten kohtaamisia ja vuoropuhelua sekä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja aktiivista toimintaa.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Tavoite 2025
Kuntakonsernin talous on tasapainossa	Toimintakate Verorahoitus	Toimintakatteen kasvu <=/= verorahoituksen kasvu	Toimintakatteen kasvu <=/= verorahoituksen kasvu
	Investointien tulorahoitus %	Yli 40 %	Yli 80 %
	Konsernin lainamäärä € /asukas	< koko maan keskiarvo	< koko maan keskiarvo
	Vuosikate	Vuosikate kattaa poistot	Vuosikate kattaa poistot
	Taseen ylijäämä	Taseessa on ylijäämää	Taseessa on ylijäämää
Omistajaohjauksella toteutetaan kuntastrategiaa	Omistajapoliittisten linjauksen toteutuminen	Tavoitteiden toteutumisen	Toimiva ja tehokas kuntakonserni
	Omistajaohjauskeskustelut	Vähintään 2 x / vuosi	
	Yhtiökohtaisten tavoitteiden toteutuminen	Tavoitteiden toteutumisen	
Hyvinvoiva, osaava ja kehityshakuinen henkilöstö	Sairauspoissaolopäivät / työntekijä	Sairauspoissaolojen määrä < 15 pv/tt	
	Keskimääräinen eläköitymiskä	> 63 vuotta	
	Henkilöstökysely	Henkilöstön työhyvinvointi paranee	
Oikea-aikainen, avoin ja monikanavainen viestintä	Viestintäsuunnitelma	Päivitys ja käyttöönotto v. 2021-2022	
	Julkaisujen määrä eri kanavissa	Jokainen yksikkö viestii toiminnastaan vähintään 1 x / viikko	
	Kunnan netti- ja intrasivujen uudistus, englanninkieliset sivut	Uudistus toteutetaan v.2021	

Luottamushenkilöiden ja vi-
ranhaltijoiden osaamisen
kehittäminen

USO 2021-2022 hankkee-
seen osallistuminen, uu-
den valtuuston koulutus

3. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tulee omistajaohjauksella huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai yhteisön hallintoon ja toimintaan. Limingan kunnan omistajapoliittiset linjaukset (valtuusto 12.11.2018) ja Konserniohje (Valtuusto 7.9.2015) sisältävät tarkemmat ohjeet omistajaohjauksen toteuttamisesta.

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

31.12.2019	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistus- osuus, %
Limingan kunta Limingan peruskunta Kunnallistekniikka Ruoka- ja puhtaus Liminka eliminointi			
Tytäryhteisöt			
Limingan Kehitys Oy	Liminka	100,00	100,00
Limingan Vesihuolto Oy	Liminka	93,67	93,67
As Oy Limingan Rivitalot	Liminka	56,70	56,70
Limingan Asunnot Oy	Liminka	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Limingan Vanamo	Liminka	75,00	75,00
Kiinteistö Oy Limingan Liikekeskus	Liminka	100,00	100,00
Hotelli-Ravintola Liminganlahti Oy	Liminka	0,00	100,00
Park Hotel Liminka Oy	Liminka	0,00	100,00
Kuntayhtymät			
Oulun Seudun Koulutuskuntayhtymä (OSEKK), Liminka-konserni	Oulu	3,85	3,85
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kun- tayhtymä, Liminka-konserni	Oulu	1,41	1,41
Pohjois-Pohjanmaan liitto, Liminka-konserni	Oulu	1,33	1,33
Osakkuusyhteisöt			
As Oy Karintie	Liminka	27,86	27,86
As Oy Limingan Koti	Liminka	29,46	29,46
As Oy Veteraanipuisto	Liminka	36,00	36,00

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Toimintatulot /toimintamenot, %	29,3	32,6	> 30	> 30
Vuosikate % poistoista	122,8	90,10	> 100	> 100
Omavaraisuusaste, %	46,2	43,4	> 50	> 50
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	76,2	81,0	< 60	< 60
Lainamäärä € / asukas	4474	5025	< 4000	< 4000
Raportointi toiminnsta ja taloudesta	1-2	1-2	2 x vuosi	2 x vuosi

Kuntayhtymiin ja konserniyhtiöihin valittujen kunnan edustajien evästäminen säännömukaisesti ennen kokouksia.

3.1. LIMINGAN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TULOSTAVOITTEET

LIMINGAN VESIHUOLTO OY

Yhtiö vastaa vesihuoltolain mukaisena vesihuoltolaitoksena toiminta-alueensa vesihuollosta.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

	TA2021
Tilikauden tulos	+
Toiminnan tuotot / toiminnan kulut %	> 12
Investointien tulorahoitus %	> 80
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Vesihuollon maksujen taso kilpailukykyinen	
Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus turvattu	
Talous vs. investoinnit tasapainossa	

LIMINGAN ASUNNOT OY

Yhtiön tehtävänä on toteuttaa kunnan asuntopolitiikkaa ylläpitämällä Limingassa monipuolista ja kohtuuhintaista vuokra-asuntokantaa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

	TA2021
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Vuokra-asuntojen vuokrausaste %	> 95
Tyhjillään olevien asuntojen määrä %	< 2
Vuokra-asuntojen tarjonta vastaa kysyntää	
Raportointi kiinteistöjen kunnosta ja korjausvelan määrästä	
Vuokrataso on seudullisesti kilpailukykyinen	
Uusinvestointien omarahoitus osuuden kasvattaminen	
Asuntojen 5 vuoden PTS suunnitelma	

LIMINGAN KEHITYS OY

Limingan Kehitys Oy:n tehtävänä on toimia kunnan elinvoiman kehittämisen välineenä.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

	TA2021
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
osakaslainan lyhentäminen	

KIINTEISTÖ OY LAKEUSTALO LIMINKA

Kiinteistöyhtiö hallinnoi loppuvuonna 2018 valmistunutta Lakeustalon kiinteistöä Limingan keskustassa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

	TA2021
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Tilojen vuokrausaste %	> 95
Kilpailukykyinen vuokra	
Kiinteistön arvon säilyminen	
Kiinteistön energiatehokkuus	
Kiinteistön rakennusurakan loppuun saattaminen	

KIINTEISTÖ OY LIMINGAN VANAMO

Kiinteistöyhtiö hallinnoi Tupoksesa sijaitsevaa Vanamon kiinteistöä. Kunnan osalta tila on päiväkotikäytössä.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

	TA2021
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Kilpailukykyinen vuokrataso	
Kiinteistön arvon säilyminen	
Kiinteistön tilatehokkuuden lisääminen	
Kiinteistön energiatehokkuus paranee	

4.TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on valtuuston tärkein toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan.

Käyttötalousosassa palvelualueita sitoo toimintakate (=ulkoiset nettomenot). Johtavilla viranhaltijoilla on oikeus tehdä tulo- ja menomäärärahojen muutoksia palvelualueensa sisällä, mikäli ne eivät muuta toimintakatetta. Valtuuston tulee hyväksyä toimintakatteeseen vaikuttavat sekä palvelualueiden väliset muutokset. Vastuu käyttötaloushankkeiden määrärahojen riittävydestä on kunkin palvelualueen johtavalla viranhaltijalla.

Rahoitusosan sitova erä on pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Investointiosan menot ja tulot ovat sitovia hanke tasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuksia. Vastuu investointihankkeiden määrärahojen riittävydestä on kunkin palvelualueen johtavalla viranhaltijalla.

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistönhoito sekä kunnallistekniikan palvelut sisältyvät ko. palveluita ostavien tulosalueiden talousarvioihin kumppani ostoina ao. liikelaitokselta.

Konsernipalveluista sisäisinä palveluina myydään ne toimisto- ja IT-palvelut, jotka kohdistuvat suoraan jollekin tulosyksikölle. Sisäiset palvelut on hinnoiteltu omakustannusperiaatteella.

Laskennallisia kustannuksia ovat suunnitelman mukaiset poistot sekä ne talous- ja hallintopalvelut, jotka eivät kohdistu selkeästi jollekin tulosyksikölle.

Talousarviomuutokset tulee tehdä talousarviovuoden aikana.

Talousarvion seuranta

Talousarvion toteumasta raportoidaan kuukausittain kunnanhallitukselle ja toteuma saatetaan valtuustolle tiedoksi kokousaikataulun mukaisesti. Vuonna 2021 osavuositarkastukset laaditaan 30.4. ja 31.8. kirjanpidon tilanteen mukaan. Konsernitaloudesta raportoidaan osavuositarkastusten yhteydessä. Talousarvio edellyttää palvelualueilta säännönmukaista talousarvion seuranta kuukausittain ja raportointia hallitukselle ja valtuustolle osavuositarkastusten yhteydessä. Hallintokuntien edellytetään ennakoivan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja omaa toimintaansa, jotta ne pystyvät tarvittaessa sopeuttamaan toimintaansa talousarvion tavoitteiden mukaiseksi.

Palvelualueiden tulee toteutumien seurannassa huomioida myös sisäisten palvelujen toteutuminen.

Valtuutus lainanottoon

Valtuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 23 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi. Lisäksi valtuusto oikeuttaa talousjohtajan hallintosäännön mukaisesti ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa enintään rahoituslaskelman kohdan pitkäaikaisten lainojen lisäys mukaisesti. Lainanotto lyhyt- tai pitkäaikaisena lainana voidaan toteuttaa markkinatilanteen mukaan.

5. TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2019 1 000 €	MUU- TETTU TA 2020	TPE 2020 1 000 €	TA 2021 €	TS 2022 1 000 €	TS 2023 1 000 €
Limingan kunta ulkoiset						
Varsinainen toiminta						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 753	2 320	2 531	2 594 800	2 616	2 636
Maksutuotot	2 265	2 397	1 998	2 297 200	2 316	2 334
Tuet ja avustukset	1 092	1 028	938	970 600	978	986
Muut tuotot	2 174	1 512	1 456	1 579 900	1 593	1 605
Toimintatuotot yhteensä	8 284	7 257	6 926	7 442 500	7 502	7 562
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-29 655	-30 560	-29 735	-32 651 200	-32 978	-33 472
Palvelujen ostot	-22 465	-21 462	-21 414	-23 129 270	-23 476	-23 828
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 915	-3 911	-3 547	-3 961 000	-4 020	-4 081
Avustukset	-4 743	-4 921	-4 486	-4 094 400	-4 156	-4 218
Muut toimintakulut	-1 560	-1 624	-1 572	-2 072 157	-2 103	-2 135
Toimintakulut yhteensä	-62 338	-62 478	-60 758	-65 908 027	-66 733	-67 734
Toimintakate	-54 054	-55 221	-53 832	-58 465 527	-59 231	-60 172
Verotulot	33 743	34 500	34 458	35 210 000	35 738	36 274
Valtionosuudet	24 598	25 500	27 436	27 070 000	27 476	27 888
<i>Verorahoituksen kasvu</i>						
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	5	1	5	5 000	1	1
Muut rahoitustulot	29	15	44	15 000	15	15
Korkokulut	-169	-350	-200	-160 000	-180	-190
Muut rahoituskulut	-3	-5	-3	-5 000	-5	-5
Vuosikate	4 149	4 540	7 908	3 669 473	3 814	3 811
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 880	-4 330	-3 852	-3 829 900	-4 230	-4 085
Lisäpoistot	-950					
Arvonalentumiset						
Tilikauden tulos	-681	210	4 056	-160 427	-416	-274
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	-3 539					
Varausten lis. (-) tai väh. (+)	4 321					
Tilikauden yli-/alijäämä	101	210	4 056	-160 427	-416	-274

Tuloslaskelmassa esitetään tulorahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan omat tulot ja valtion rahoitus muodostavat kunnan rahoitusjärjestelmän. Kunnan tärkeimmät tulolähteet ovat verotulot ja valtionosuudet.

Toimintatuotot

Limingan kunnan ulkoiset toimintatuotot vuonna 2021 ovat 7,4 milj. euroa. Toimintatuotot kasvavat hieman vuoden 2020 talousarvioon verrattuna.

Toimintakulut

Limingan kunnan ulkoiset toimintakulut vuonna 2021 ovat 65,9 milj. euroa. Toimintakulut kasvavat 5,5 % vuoden 2020 talousarvioon verrattuna. Palvelujen ostoihin on talousarviossa varattu 23,1 milj. euroa, josta 10,8 milj. euroa erikoissairaanhoidon palveluiden ostoihin.

Toimintakulujen kasvu on kiihtynyt vuonna 2019 ja niiden kehitykseen on kiinnitettävä erityistä huomioita koko talousarviovuoden ajan. Palvelusopimukseen ja ostojen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota ja toteuttaa ne mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Henkilöstökulut

Limingan kunnan henkilöstökulut ovat 32,6 milj. euroa talousarviovuonna 2021. Henkilöstökulut kasvavat vuoden 2020 talousarviosta yhteensä 6,8 %. Kasvuun sisältyy uusia tehtäviä (mainittu s.29) sekä elokuussa 2020 tulleet palkankorotukset ja vuodelle 2021 tulevat palkankorotukset. Palkkatuen määrärahat on siirretty Elinvoimapalveluista kullekin palvelualueelle vuodesta 2020 alkaen.

Lomapalkkavelka on budjetoitu siten, että lomapalkkavelan muutos vuoden aikana on 0. Suunnitelmavuodelle 2022 henkilöstökuluja on korotettu 1,0 % ja suunnitelmavuodelle 2023 1,5 %.

Henkilöstökulut palvelualueittain vuonna 2021

Henkilöstökulut, 1.000 e	Palkat ja palkkiot	Henkilö-sivukulut	Yhteensä	Muutos 2020-2021	Muutos % 2020-2021
Konsernipalvelut	1 187	307	1 494	46	3,1 %
Elinvoima	550	120	670	112	16,7 %
Sivistys	14 449	3 417	17 866	1342	7,5 %
Hyvinvointi	1 071	247	1 318	102	7,7 %
Perusturva	6 867	1 649	8 516	301	3,5 %
Kunnallistekniikka liikelaitos	535	143	678	220	32,4 %
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelu liikelaitos	1 714	389	2 103	-34	-1,6 %
Muut tulosalueet	0	0	0	-3	
Yhteensä	26 373	6 272	32 645	2 086	6,4 %

Henkilöstö: päätoimisessa palvelusuhteessa olevat sekä työllistetyt ja oppisopimussuhteiset.

Henkilöstö 31.12.2019	TP2019	TA2021	%
Konsernipalvelut	26	26	3 %
Elinvoimapalvelut	15	16	2 %
Perusturvapalvelut	197	198	25 %
Sivistyspalvelut	394	403	52 %
Hyvinvointipalvelut	57	58	7 %
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut	63	63	8 %
Kunnallistekniikka	14	16	2 %
Yhteensä	766	780	100 %

Henkilöstömuutokset vuonna 2021, jotka on huomioitu talousarviossa:

Palvelualue	Virka/toimi	TA 2021
Kunnallistekniikka		
Kunnallistekniikka	uusi virka maanmittausinsinööri määräaikainen virka 2021 ja 2022 (50 % opintovapaan sijainen ja ostopalvelut vähenee)	ei talousvaikutusta
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut		
Varhaiskasvatus	1 opettaja ja 2 hoitajaa	109000
	4 määräaikaisista opettajaa (esiopetus siirretty itselle)	ei talousvaikutusta
	2 resurssi henkilöä	ei talousvaikutusta
	määräaikaiset varhaiskasvatuksen toimet 1 opettaja ja lastenhoitaja avoin vaka	65500
Lukio koulutus uusia	erityisopettaja 2021 syyslukukaudesta alk. 5kk/OPS 1.8.21	20000
	opinto-ohjaaja 1/2 virka syyslukukaudesta 2021 alk. 5 kk	20000
Perusopetus	2 erityisopettajaa/VETO (oppillat siirretty omaan opetukseen)	ei talousvaikutusta
	2 koulunkäynninohjaajaa/VETO	ei talousvaikutusta
	50 % perhetyöntekijä/VETO	ei talousvaikutusta
	2 VETO-ryhmää > 8 oppilasta Kahden oppilaan osalta ostopalveluita v. 2021 säästyy seur: ohjaajakulut 38 000, kuljetuskulut 70 000, koulumaksut 24 000 Nuorten ystävät: kulut/oppilas/v: koulumaksu 12 000, ohjaus 19 000 ja kuljetus 70 000= 101 000 €/1 oppilas ; Veto-ryhmissä = 149 000 € /8 oppilasta eli n. 19 000 €/1 oppil.	
Nuorisopalvelut	nuoriso-ohjaaja 10kk määräaikainen	28000

Sivistyspalveluissa

- 2 resurssihenkilöä/Varhaiskasvatus (määräaikainen)
- 1 opettaja ja 2 hoitajaa/Varhaiskasvatus (Katrin päiväkot)
- 1 opettaja ja lastenhoitaja/Varhaiskasvatus (avoin varhaiskasvatus)
- 4 opettajaa määräaikainen/Varhaiskasvatus
- Lukion erityisopettaja/Lukio (laki sääteinen)
- Lukion opinto-ohjaaja ½ virka/Lukio (laki sääteinen)
- 2 opettajaa, 2 koulunkäynnin ohjaajaa, 1 perhetyöntekijä veto -ryhmä/Perusopetus (vähennyksenä palveluiden ostoissa)

Hyvinvointipalvelut

- nuoriso-ohjaaja (10 kk määräaikainen)

Kunnallistekniikka

- maanmittausinsinööri (määräaikainen vähentää palveluiden ostoja)

Eläköitymisten yhteydessä virkojen ja tehtävien täyttö tarkastellaan aina tapauskohtaisesti palvelutuotannon tarpeista käsin. Suunnitelmavuosien henkilöstötarpeet tarkentuvat tulevissa talousarvioissa.

Verotulot

Verotulot, 1.000 €	TP 2019	TA 2020	TPE 2020	TA 2021	Muutos %	Muutos €
Kunnan tulovero	31728	32500	32 310	33 000	1,54 %	500
Osuus yhteisöveron tuotosta	698	730	800	850	16,40 %	120
Kiinteistövero	1 316	1 270	1 246	1 360	7,10 %	90
Verotulot yhteensä	33 743	34 500	34 356	35 210	2,10 %	710

Limingan kunnan verotulot on arvioitu Kuntaliiton lokakuussa 2020 antaman verotuloennusteen pohjalta. Valtuusto päätti 9.11.2020 säilyttää kunnan tuloveroprosentin edellisen vuoden tasolla, eli 21,50 %. Verotulojen ennakoidaan kehittyvän maltillisesti vuonna 2021 koronapandemian vaikutuksista johtuen. Kunnan omien elinvoima- ja työllisyyspanostusten myötä kunnan verotulojen ennakoidaan vahvistuvan talousarviovuonna sekä suunnitelmavuosien aikana.

Talousarviovuosien 2020 ja 2021 väliseksi verotulojen kasvuksi muodostuu 2,1 % (710 000 euroa). Vuoden 2020 verotulojen ennakoidaan toteutuvan alkuperäisen talousarvion mukaisesti. Vuodesta 2018 lähtien verotulojen ennakointi on ollut aikaisempia vuosia vaikeampaa. Vuonna 2018 ennakointia vaikeutti lisääntyneet palkansaajien työtulovähennykset sekä etupainotteisesti tapahtunut verotulojen tilitykset kuntiin. Verojen kertymään on vaikuttanut merkittävästi 1.1.2019 toteutettu ennakonpidätysmenettelyn muutos sekä tulorekisterin käyttöönotto ja siihen liittyneet työnantajien ilmoitusongelmat.

Kiinteistövero on kunnallinen vero ja se tilitetään kiinteistön sijaintikunnalle. Kiinteistöveron perusteena ovat kiinteistön verotusarvo sekä kiinteistöveroprosentit. Rakennukset ja maapohja verotetaan erikseen. Kunta päättää sovellettavista kiinteistöveroprosenteista kiinteistöverolaisissa säädettyjen vähimmäis- ja enimmäismäärien rajoissa. Valtuusto päätti 9.11.2020 säilyttää kiinteistöveroprosentit voimalaitos veroa lukuun ottamatta ennallaan vuonna 2021. Muilta osin kiinteistöveroja on korotettu Limingassa viimeksi vuonna 2015.

	Liminka 2021	Vaihteluvälit 2021
Yleinen kiinteistövero	0,94	0,93 - 2,00
Vakituiset asuinrakennukset	0,43	0,41 - 1,00
Muu asuinrakennus	1,03	0,93 - 2,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00-2,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	2,00 - 6,00
Voimalaitokset	3,10	0,93 - 3,10

Valtionosuudet

Valtionosuudet ovat kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jonka käytöstä kunta päättää itse. Valtionosuusjärjestelmä tasaa kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuusrahoitus koostuu kahdesta osasta: 1) valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja 2) opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksesta.

Valtionosuuksiin on tehty viime vuosina useita muutoksia ja leikkauksia. Muutosten myötä kuntien tulopohja on heikentynyt merkittävästi. Kilpailukyky sopimus on pitänyt sisällään kuntien menojen leikkauksia mutta samalla myös kuntien tulopohjaa on heikennetty vähentämällä laskennalliset säästöt kuntien valtionosuuksista. Esimerkiksi julkisen sektorin 30 %:n lomarahaleikkaus pienensi kuntien menoja mutta säästöä vastaava määrä leikattiin pois valtionosuuksista. Samoin työajan pidennyksestä arvioitu laskennallinen kustannussäästö leikataan valtionosuuksista. Kuntien arvioiden mukaan työajan pidennyksestä ei todellisuudessa ole saatu laskennallista kustannushyötyä.

Kuntaliiton ennakkollisen laskelman mukaan Limingan kunnan valtionosuuden supistuvat -6,9 % (2,0 milj. euroa) vuonna 2021 verrattuna vuoden 2020 valtionosuuksiin. Vuoden 2020 valtionosuudet sisältävät kuntaliiton laskelmissa koronapandemiaan liittyvät korotukset, joita ei ole huomioitu vuoden 2020 talousarvio luvuissa.

Kokonaisuudessaan verorahoitus kasvaa 3,0 % (1,8 milj. euroa) vuoden 2020 talousarvioon verrattuna.

Valtionosuudet, 1.000 €	TP 2019	TA 2020	TPE 2020	TA 2021	Muutos %	Muutos €
Verotulojen tasaus	7067	7 200	7 246	7 200	0,00 %	0
Peruspalveluiden valtionosuus	17 332	15 200	16 818	16 000	5,30 %	800

Kotikuntakorvaukset	199	20	460	524	2520,00 %	504
Muut opetus- ja kulttuuritoimen vo		140	233	770	450,00 %	630
Veromenetysten kompensaatiot		2 940	3 100	3 100	5,40 %	160
	25 063	25 964	27 397	27 070	4,26 %	1106
Valtionosuudet yhteensä	25 064	25 964	27 830	28 117	8,3 %	2 153

Toimintakate

Yhdeksi taloudenhoidon tavoitteeksi on Limingassa asetettu, että toimintakatteen kasvun tulee olla verorahoituksen kasvua pienempi. Talousarviovuonna 2021 toimintakate kasvaa 5,9 % vuoden 2021 lokakuun loppuun mennessä muutettuun talousarvioon verrattuna. Verorahoituksen kasvu vuoden 2020 talousarvioon verrattuna on 3,0 %. Siten taloustavoite ei toteudu talousarviovuonna 2021.

Suunnitelmavuoden 2022 tulojen on ennakoitu kasvavan 0,8 % ja menojen 1,5 %:n. Verorahoituksen on arvioitu kasvavan 1,5 %. Näin taloustavoite toteutuu myös suunnitelmavuonna 2022.

Suunnitelmavuoden 2023 osalta tulojen on ennakoitu kasvavan 0,8 %, menojen 1,5 % ja verorahoituksen 1,5 %. Näin ollen taloustavoite ei toteudu suunnitelmavuonna 2023 eli toimintakatteen kasvu on 1,6 % samalla kun verorahoitus kasvu on 1,5 %.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu maltillisesti ja lainojen korkokuluihin on varauduttu talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella.

Poistot

Poistot on laskettu investointikohteiden arvioidun valmistumisajankohdan mukaan. Limingan kunnan taloustavoitteena on, että vuosikate kattaa poistot. Talousarvio vuonna 2021 ja suunnitelmavuosilla ei vuosikate riitä poistoihin.

Tilikauden tulos

Talousarviovuoden 2021 tilikauden tulokseksi muodostuu -160 000 euroa. Kunnan tuloksenmuodostumisessa on keskeistä rajoittaa toimintakulujen kasvua ja pyrkiä vahvistamaan toimintatuottojen ja verotulojen kertymää.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

100 * Toimintatuotot/(Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Tunnusluku osoittaa kuinka paljon käyttötalouden toimintakuluista katetaan myynti- ja maksutuotoilla.

Vuosikate € /asukas

Tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso (investointien omahankintameno) asukasluvulla. Limingassa tavoitetaso on noin 580 euroa.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista

100 * vuosikate/poistonalaisten investointien omahankintamenot

Kunnan tavoite, ja tasapainossa olevan talouden tavoite on kattaa poistot vuosikatteella.

Kertynyt ylijäämä e/asukas

(Edellisten tilikausien yli-/alijäämä + Tilikauden yli-/alijäämä) / Asukasmäärä

Tavoitearvo pitkällä aikavälillä vähintään 300 - 400 euroa asukasta kohden (valtakunnallinen tavoite).

TULOSLASKELMA SISÄISET JA ULKOISET

Tuloslaskelmassa mukana liikelaitosten palvelumyynnit ja -ostot sekä talous-, hallinto- ja IT-palvelujen myynnit ja ostot.

Tuloslaskelma Limingan kunta ulkoiset+sisäiset	TP 2019 1 000 €	MUU- TETTU TA 2020	TA 2021 €	TS 2022 1 000 €	TS 2023 1 000 €
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 753	12 705	13 694 800	13 804	13 915
Maksutuotot	2 265	2 396	2 297 200	2 316	2 334
Tuet ja avustukset	1 092	1 028	970 600	978	986
Muut tuotot	2 174	3 398	3 498 600	3 527	3 555
Toimintatuotot yhteensä	8 284	19 527	20 461 200	20 625	20 790
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-29 655	-30 559	-32 651 200	-32 978	-33 472
Palvelujen ostot	-22 465	-27 119	-29 388 470	-29 829	-30 277
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 915	-3 911	-3 961 000	-4 001	-4 041
Avustukset	-4 743	-4 822	-4 094 400	-4 135	-4 181
Muut toimintakulut	-1 560	-8 237	-8 831 657	-8 920	-9 009
Toimintakulut yhteensä	-62 338	-74 648	-78 926 727	-79 863	-80 980
Toimintakate	-54 054	-55 121	-58 465 527	-59 238	-60 190
Verotulot	33 743	34 500	35 210 000	35 738	36 274
Valtionosuudet	24 598	25 500	27 070 000	27 476	27 888
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	5	1	5 000	1	1
Muut rahoitustulot	29	15	15 000	15	15
Korkokulut	-170	-350	-160 000	-180	-190
Muut rahoituskulut	-3	-5	-5 000	0	0
Vuosikate	4 148	4 540	3 669 473	3 812	3 799
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 880	-4 330	-3 829 900	-4 230	-4 085
Lisäpoistot	-950				
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-682	210	-160 427	-418	-286
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	-3 539				
Varausten lis. (-) tai väh. (+)	4 322				
Tilikauden yli-/alijäämä	101	210	-160 427	-418	-286

6. RAHOITUSOSA

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelma osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoitusosa	TP 2019 1 000 €	MUU- TETTU TA 2020	TPE 2020 1 000 €	TA 2021 €	TS 2022 1 000 €	TS 2023 1 000 €
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	4 149	4 540	7 908	3 669 473	3 814	3 811
Tulorahoituksen korjaukset	-815	-450	-300	-450 000	-425	-425
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-8 730	-7 024	-8 378	-5 651 000	-3 865	-2 055
Rahoitusosuudet investointeihin	475	421	0	818 000	285	75
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 053	125	450	125 000	125	125
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 868	-2 388	-320	-1 488 527	-66	1 531
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-83					
Antolainasaamisten väh.	7	5	7	5 000	5	5
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000	6 000	0	6 000 000	4 000	2 000
Pitkäaikaisten lainojen väh.	-3 400	-3 400	-3 400	-3 300 000	-3 400	-3 700
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 000		7 000	4 000 000	-3 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 241					
Rahoituksen rahavirta	6 765	2 605	3 607	6 705 000	-2 395	-1 695
Rahavarojen muutos	2 897	217	3 287	5 216 473	-2 461	-164
Rahavarat 31.12.	6 738	3 132	6 419	11 635 473	9 174	9 010
Rahavarat 1.1.	3 841	2 915	3 132	6 419 000	11 635	9 174
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-11 134	-15 254	-11 454	-12 942 527	-13 009	-4 212
Lainanhoitokate	1,2	1,3	2,3	1,1	1,1	1,0
Kassan riittävyys, pv	33	16	32	57	45	45
Investointien tulorahoitusprosentti	50,3	68,8	94,4	75,9	106,5	192,5

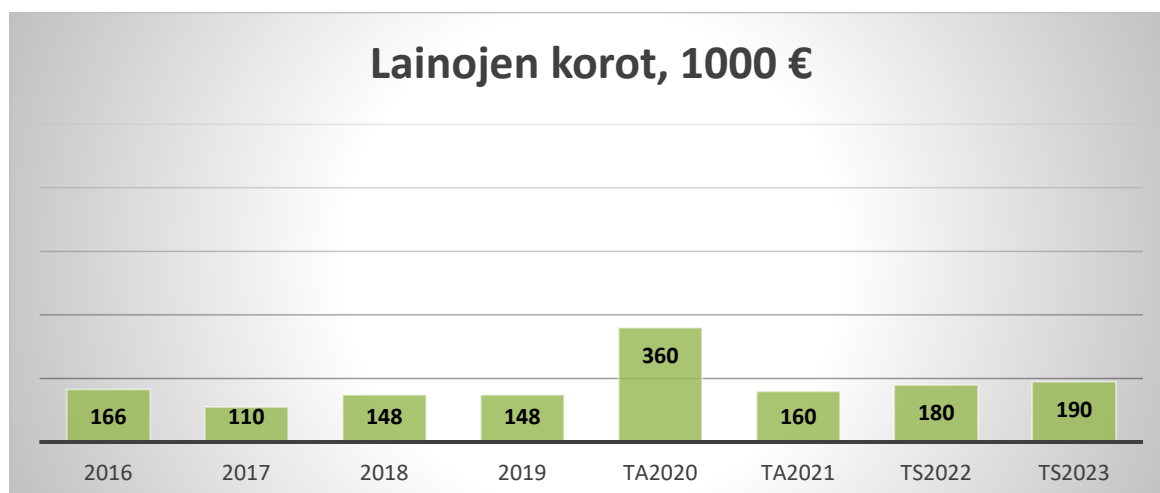
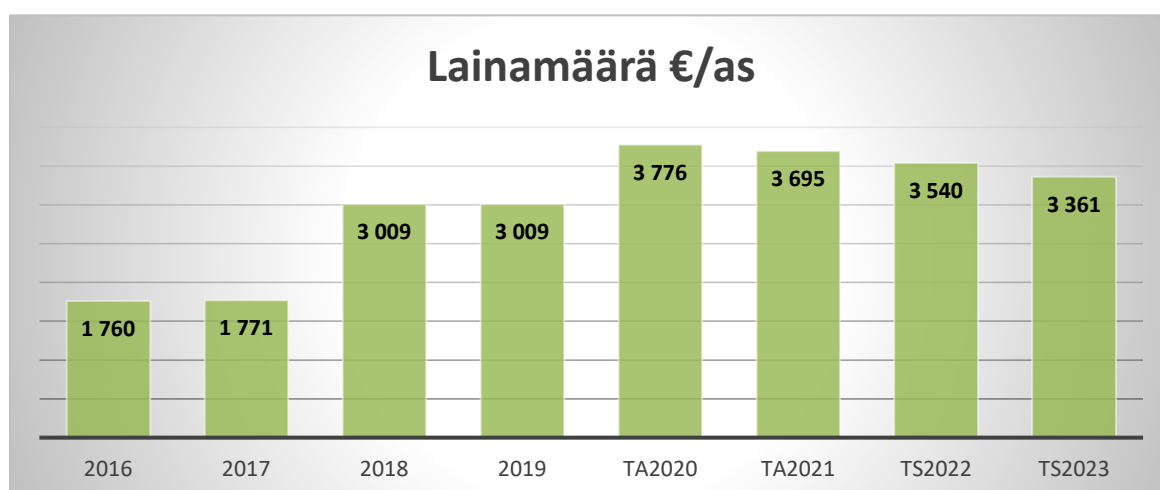
Lainakanta

Hallintosäännön mukaan talousjohtaja päättää pitkäaikaisen vieraan pääoman sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman ottamisesta valtuuston talousarviossa asettamissa rajoissa. Vuoden 2021 lainatarve on 6,0 milj. euroa. Tämä voidaan kattaa joko pitkäaikaisella tai lyhytaikaisella lainalla rahamarkkinoista riippuen. Kunta lyhentää vuonna 2021 pitkäaikaisia lainoja yhteensä 3,3 milj. euroa. Lainamäärä vuoden 2021 lopussa on arviolta 38,15 milj. euroa, 3 695 euroa/asukas, mikäli vuoden 2021 lainanotto joudutaan toteuttamaan talousarvion mukaisena.

Suunnitelmakaudella toteutettavien investointihankkeiden osalta tulee käyttää tarkkaa harkintaa, jotta lainamäärä voidaan pitää hallittuna. Mikäli investointeja päädytään rahoittamaan esim. leasing-rahoituksella, tulee asian vaikutukset arvioida tarkoin käyttötalouden menoihin ja sitä kautta vuosikatteen riittävyteen.

Rahamarkkinoiden kehitys vaikuttaa korkokustannuksiin. Talousarviossa ja suunnitelmakaudella ei ole varauduttu erikseen korkojen nousuun, koska lainat ovat sidottu kiinteisiin korkoihin. Lainanhoitokate on talousarviovuonna 1,1 ja suunnitelmavuodella 2022 sekä 2023 lainanhoitokate on 1.

	2016	2017	2018	2019	TA2020	TA2021	TS2022	TS2023
Lainanotto, 1000 €	0	5 000	10 000	6 000	6 000	6 000	4 000	2 000
Lainojen lyhennys 1000 €	1 980	4 651	2 400	2 400	3 400	3 300	3 640	3 640
Lainamäärä, 1000 €	17 601	17 950	30 550	30 550	38 750	38 150	35 750	33 950
Lainamäärä €/as	1 760	1 771	3 009	3 009	3 776	3 695	3 540	3 361
Lainojen korot, 1000 €	166	110	148	148	360	160	180	190
Lainojen hoitokustannukset, €/as	215	470	251	251	369	338	370	370

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

= rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen kertymä 5 vuodelta.
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, mikäli tunnusluku on 1,0 tai suurempi. Mikäli tunnusluvun arvo on alle 1,0, joudutaan lainan hoitoon ottamaan uutta lainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat varainhoitovuoden lopussa / Kassasta maksut varainhoitovuonna

Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Investointien tulorahoitusprosentti

= 100 * Vuosikate / (Investointimenot – Investointien rahoitusosuudet)

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella

6. KÄYTTÖTALOUS PALVELUALUEITTAIN

Tulosalue	TP 2019 1.000 e	TA 2020 1.000 e	TA 2021 e	TS 2022 1.000 e	TS 2023 1.000 e
Konsernipalvelut					
tulot	4 104	3 671	3 637 800	3 667	3 696
menot	-5 758	-6 166	-6 772 800	-6 874	-6 978
toimintakate, ulkoiset	-1 654	-2 495	-3 135 000	-3 207	-3 281
toimintakate ulkoiset + sisäiset	-778	-1 431	-2 037 000	-2 185	-2 252
Sisäiset erät					
it-palvelut (menot)	-106	-99	-92 300	-94	-95
it-palvelut (tulot)	795	934	898 000	911	919
hallintopalvelut (tulot)	202	234	201 300	204	206
yhteensä	891	1069	1 007 000	1 022	1 030
Laskennalliset kustannukset					
suunnitelman mukaiset poistot	-4 449	-3 607	-3 415 900	-3 717	-3 998
yhteensä	-4 449	-2 766	-3 415 900	-3 717	-3 998

Tulosalue	TP 2019 1.000 e	TA 2020 1.000 e	TA 2021 e	TS 2022 1.000 e	TS 2023 1.000 e
Perusturvapalvelut					
tulot	3 599	3 360	3 452 600	3 480	3 508
menot	-28 746	-29 044	-28 396 850	-28 681	-29 111
toimintakate, ulkoiset	-25 147	-25 684	-24 944 250	-25 201	-25 603
toimintakate ulkoiset + sisäiset	-25 423	-26 029	-25 243 450	-25 504	-25 911

Sisäiset erät

it-palvelut (menot)	-275	-345	-299 200	-304	-308
yhteensä	-275	-345	-299 200	-304	-308

Laskennalliset kustannukset

suunnitelman mukaiset poistot	-75	-55	-51 100	-54	-56
yhteensä	-75	-55	-51 100	-54	-56

Tulosalue	TP 2019 1.000 e	TA 2020 1.000 e	TA 2021 e	TS 2022 1.000 e	TS 2023 1.000 e
Sivistys- ja Hyvinvointipalvelut					
tulot	1 509	1 523	1 465 100	1 477	1 489
menot	-28 239	-29 211	-30 918 540	-31 228	-31 696
toimintakate, ulkoiset	-26 730	-27 688	-29 453 440	-29 751	-30 208
toimintakate ulkoiset + sisäiset	-27 325	-28 401	-30 246 640	-30 556	-31 025
Sisäiset erät					
hallintopalvelut (menot)	-187	-234	-201 300	-204	-207
it-palvelut (menot)	-408	-479	-591 900	-601	-610
yhteensä	-595	-713	-793 200	-805	-817
Laskennalliset kustannukset					
suunnitelman mukaiset poistot	-286	-462	-400 800	-434	-441
yhteensä	-286	-461	-400 800	-434	-441

Tulosalue	TP 2019 1.000 e	TA 2020 1.000 e	TA 2021 e	TS 2022 1.000 e	TS 2023 1.000 e
Elinvoimapalvelut					
tulot	439	520	462 900	467	470
menot	-1 051	-1 397	-1 393 350	-1 407	-1 428
toimintakate, ulkoiset	-612	-877	-930 450	-941	-958
toimintakate ulkoiset + sisäiset	-618	-882	-936 050	-946	-964
Sisäiset erät					
IT-palvelut (menot)	-6	-5	-5 600	-6	-6
yhteensä	-6	-5	-5 600	-6	-6
Laskennalliset kustannukset					
suunnitelman mukaiset poistot	-21	-206	-20 600	-22	-23
yhteensä	-21	-206	-20 600	-22	-23

Tulosalue	TP 2019 1.000 e	TA 2020 1.000 e	TA 2021 e	TS 2022 1.000 e	TS 2023 1.000 e
Keskusvaalilautakunta					
tulot	27	0	0	10	10
menot	-13	0	-10 000	-10	-10
toimintakate, ulkoiset	14	0	-10 000	0	0

Laskennalliset kustannukset					
hallintopalvelut (menot)	0	0	0	0	0
Tilintarkastus					
tulot	2	2	0	0	0
menot	-13	-14	-14 200	-14	-15
toimintakate, ulkoiset	-11	-12	-14 200	-2	-2

Käyttötalous yhteensä	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
	1.000 e	1.000 e	e	1.000 e	1.000 e
tulot	9 680	9 076	9 018 400	9 101	9 173
menot	-52 304	-65 832	-67 495 740	-68 214	-69 238
toimintakate, ulkoiset	-42 624	-56 756	-58 477 340	-59 114	-60 064

7.1. KONSERNIPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Yleistavoitteena on kunnan toiminnan ja talouden ohjaus sekä yhteensovittaminen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat kuntastrategian toteuttaminen ja talouden tasapainon toteuttaminen kuntaorganisaatiossa.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Konsernipalvelut jakaantuu seuraaviin alueisiin: johtaminen, maankäyttö ja omaisuuden hallinta, hallinto- ja henkilöstöpalvelut, yhteistoimintaosuudet, talouspalvelut, it-palvelut ja konsernipalveluiden hankkeet. Konsernipalvelut ohjaa kuntastrategian mukaisesti kuntakonsernin toimintaa ja koordinoi kunnan sidosryhmyötä.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

- kunnan tulopohjan vahvistaminen
- hallintosäännön ja luottamusorganisaation tarkastelu
- uuden hallinnon koulutus
- kuntastrategian tarkastaminen
- ympäristö- ja ilmasto-ohjelman laatiminen
- keskeiset kaavahankkeet:
  - Hahtikarin asemakaava
  - Ydinkeskustan asemakaava
- keskeneräiset kaavahankkeet:
  - Ankkurilahden asemakaava
  - Poutalan asemakaava
  - Kotirannan asemakaava

Rantakylän osayleiskaava

- merkittävimmät rakennushankkeet:
  - liikuntahallin rakentaminen
  - lukion peruskorjaus
  - Tupoksen koulun korttelin kehittäminen
  - Ekokorttelin kehittäminen
- it-palvelujen kehittämissuunnitelman laatiminen
- digiLiminka –suunnitelman laatiminen
- selvitys liikunta- ja vapaa-aikatilojen hallinnoinnista
- paikallinen turvallisuus suunnitelman päivitys
  - kameravalvontajärjestelmän laajentaminen
  - liikenneturvallisuus
- rikollisuuden ehkäiseminen
- talouden- ja johdon raportoinnin kehittäminen osana valtakunnallista raportoinnin uudistusta
- kunnan verkkosivujen ja intran uudistaminen
- sisäisen valvonnan ja riskienhallintapolitiikan tarkastaminen ja päivitys
- Dynasty järjestelmän päivitys
- quality and lean processing osaksi arkea
- työterveyshuollon kilpailuttaminen

Toimintasuunnitelma

Vuonna 2021 konsernipalvelujen merkittävimmät tavoitteet koskevat kuntastrategian keskeisiä linjauksia sekä uuden hallinnon toimitakykyyn saattamista. Samalla uuden hallinnon aloittaessa tarkastetaan luottamusorganisaation muutoksen tarvetta sekä hallintosääntöä. Luottamusorganisaation muutoksen tarkastelu on aloitettu 2020 ja saatetaan loppuun vuoden 2021 aikana. Vuoden 2021 aikana valtuuston ohjelmatyöryhmän on tarkoitus valmistella kunnan ympäristö- ja ilmasto-ohjelma.

Kuntakonsernin tehokas toiminta ja talouden tasapaino ovat koko valtuustokauden tavoitteena. Kunnan taloustilanteen parantamiseksi keskeistä on toteuttaa toimenpiteitä kunnan tulopohjan vahvistamiseksi sekä pitää kunnan menokasvu verorahoitusta vastaavalla tasolla. Investointeja toteutetaan maltillisesti seuraavina vuosina.

Merkittävimminä rakennushankkeina toteutetaan liikuntahallihanke ja käynnistetään lukion peruskorjaus. Lisäksi vuoden 2021 aikana tehdään päätökseen Vesikarin koulun/päiväkodin tilaratkaisut. Maankäytössä ja omaisuuden hallinnassa keskeisenä tavoitteena on toteuttaa asuin- ja yritysalueiden kaavoitusta kunnan elinvoiman lisäämiseksi sekä valmistella päätöksentekoon Tupoksen koulun alueen kehittämissuunnitelma sekä Ekokorttelin kehittämissuunnitelma.

Vuonna 2021 on tarkoitus laatia digitalisaatiota koskevat kehittämistoimenpiteet koko kunnan osalta sekä it-palvelujen kehittämissuunnitelma. Kunnan verkkosivut sekä intran päivitys hanke on aloitettu 2020 ja nämä saatetaan loppuun vuoden 2021 alussa.

Palvelujen järjestämissuunnitelma

Palvelu	Arvio palvelutarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset ohjelmakaudella
Johtamispalvelut	nykyisellään	100 %			Osallistaminen sisältyy johtamispalveluihin
Kaavoitus	kasvaa	50 %	50 %	Puitesopimus konsulttipalveluista	
Omaisuuksien hallinta	nykyisellään	100 %			
Asuminen ja rakennusvalvonta	nykyisellään	100 %			
Jätehuolto		viranomaisyhteistyö	palvelutuotanto	Palvelutuotannon kilpailutus toteutettu	
Hallinto- ja henkilöstöpalvelut	nykyisellään	70 %	30 %	Työterveydenhuolto ostopalveluna	Työterveyshuollon kilpailuttaminen v. 2020-2021
Palo- ja pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönhuolto	nykyisellään	0 %	100 %	Yhteistoimintasopimus	
Joukkoliikenne	kasvaa	0 %	100 %	Yhteistoimintasopimus	Uusi kustannustenjakoperuste
Talouspalvelut	nykyisellään	30 %	70 %	Kirjanpito- ja palkanlaskenta ostopalveluna Monetralta	
IT-palvelut	kasvaa	25 %	75 %	Ohjelmistot, tietoliikenne ja palomuurit ostopalveluina kilpailutuksen kautta	IT-kehittämissuunnitelma v. 2021

7.2. ELINVOIMAPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Yleistavoitteena on kunnan elinvoimaan vaikuttavien toimenpiteiden toteutus ja ohjaus sekä yhteensovittaminen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja työpaikkojen luominen, kansainvälistyminen ja matkailun kehittäminen, työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuden tehostaminen, kunnan tapahtumatuotannon ja kuntaviestinnän sekä –brändin vahvistaminen.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Elinvoimapalvelut tuottaa elinkeino-, viestintä-, markkinointi-, matkailu-, työllisyys- ja hanketoiminnan palvelut. Elinvoimapalvelut toimii kuntastrategian linjausten mukaisesti, vastaa sidosryhmätyöstä omalta osaltaan ja koordinoi kunnan hankesalkkua.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Elinkeinotoiminnan kehittäminen ja -rakenteen monipuolistaminen
- Työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen
- Uusien yritysten ja yrittäjien saaminen kuntaan
- Olemassa olevien yritysten liiketoiminnan kehittymisen tukeminen
- Matkailun MasterPlanin vaiheittainen täytäntöönpano ja täytäntöönpanossa painopiste Ruutikankaan suuntaan
- Matkailutoiminnan kehittäminen yhdessä alueen matkailuyrittäjien ja konserniyhtiöiden kanssa
- Kansainvälisen koulutusmatkailun sekä muun vapaa-ajan kv-matkailun kehittäminen
- MUKANA-hanke, AOR2020-hanke, Pikku Duunia -hanke, Työllisyyden kuntakokeilu, Nuorten taitopaja Taikun valtionavustus
- Mikäli hankkeet hyväksytään: Työllisyyspuolelle uusi HYMY-hanke, Rantakylä-Virkkula lähivirkistysaluehanke, luonto-opaskoulutushanke, sekä muut mahdolliset kehitys-, digi- ja erilaiset infrahankkeet sekä valtionavustukset Työsuunnittelijan viran muutos työhönvalmentajan toimeksi ja toiminnan kehittäminen
- Tapahtumajärjestämisen uudelleen järjestäminen ja kumppanikehitys
- Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä kuntamarkkinoinnin uudelleenjärjestely
- Asuintonttimarkkinoinnin siirtyminen palvelualueen vastuulle
- Muun hankerahoituksen hyödyntäminen

Toimintasuunnitelma

Elinkeinopuolen isoimpia haasteita ovat työpaikkaomavaraisuus ja yritysalueiden kaavoituksen onnistuminen. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt vuosien 2009-2017 välillä 27,9% eli suhteellisesti toiseksi eniten Oulun seutukunnassa. Viimeinen virallisesti mitattu työpaikkaomavaraisuus on vuoden 2015 tilaston mukaan hieman alle 60%. Vuosien 2015-2020 välillä on elinkeinorakennetta saatu hyvin monipuolistettua, on syntynyt hyvin uusia työpaikkoja ja uusia yrityksiä on perustettu ennätysmääriä. Yritystonttien varaustilannekin on piristynyt vuoden 2020 viimeisellä kvartaalilla, joten elinkeinorakenteen ja työpaikkojen kehitykselle on hyvä näkymä myös vuodelle 2021. Yritystonttien saatavuus alkaa kuitenkin lähitulevaisuudessa heikentymään, koska uusien alueiden kaavoja ei ole saatu vielä voimaan.

Valtio korostaa ja edellyttää kunnilta elinvoimaa ja omaa kehittämis- ja rahoitusresurssia. Vain elinvoimaisella kunnalla on tulevaisuudessa edellytykset selviytyä. Valtuuston linjauksen mukaisesti vuonna 2021 tullaan panostamaan elinkeinotoimen ohella työllisyyteen, matkailuun ja tapahtuma- sekä

viestintätoimintaan. Viestintäpuolella vuonna 2021 tullaan panostamaan uusien nettisivujen maksimaaliseen hyödyntämiseen sekä uudenlaisia tonttomainoskampanjoiden rakentamiseen.

Työttömyystilastoissa Liminka on pärjännyt hyvin viime vuosien ajan. Limingassa on ollut viimeisen kolmen vuoden ajan Oulun seudun paras työllisyys ja jopa 5% saavuttamaton haamurajan lähellä ollaan käyty toukokuussa 2019. Korona on kuitenkin vaikuttanut hyvin voimakkaasti työllisyyspalveluiden toimintamahdollisuuksiin ja suoraan työllisyyteen. Koronan myötä on koko seudun työllisyys heikentynyt, lomautusten määrä lisääntynyt ja samalla myös työttömyysprosentit lähteneet nouseen. Työllistämiseen panostetaan kuitenkin jatkossakin vahvasti, joka näkyy mm. työllistämiseen budjetoitujen eurojen ja työllisyyden hoitohankkeiden kautta. Työllisyyspalveluiden apuna jatkuu vuonna 2021 Pikku Duunia -hanke sekä näillä näkymin vuoden alusta starttaava Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilu, jossa Liminka on yhtenä toimijana mukana. MUKANA-hanke jatkaa myös vuoden 2021 kesäkuun loppuun saakka ja MUKANA-hankkeen päättymisen jälkeiseen aikaan on jo haettu HYMY-hanke, jolla voitaisiin jatkaa työmarkkinoiden ulkopuolelle ajautuneiden kuntalaisten löytämistä ja heidän voimistamistaan työkyntöisiksi. Näin säästetään mm. kunnan SOTE-puolen kuluissa tulevaisuudessa ja saadaan piilossa ollut työvoima takaisin markkinoille. Nuorten taitopaja Taiku on jatkanut hyvin työttömien nuorten kuntouttavaa työtoimintaa ja töihin tai kouluun saamista. Tulokset ovat olleet erinomaisia ja työ jatkuu samalla tasolla. Vuosien 2019 ja 2020 aikana on sekä työnsuunnittelijan että työllisyysvastaavan tehtävät muutettu työhönvalmentajan tehtäviksi. Työllisyyden kuntakokeilun myötä saamme yhden lisäresurssin hoitamaan Limingan kunnan työllisyyttä. Tällä uudella resurssilla ei ole budjettivaikutusta muuten kuin työpisteen ja tarvittavien työkalujen kautta, valtio kattaa henkilön palkkakulut. Taikun vastaavan ohjaajan tehtävä sekä molemmat työhönvalmentajan tehtävät tulee kuntakokeilun myötä muuttaa väliaikaisiksi viroiksi, koska kuntakokeilussa mukana olevat henkilöt tekevät viranhaltijapäätöksiä asiakkaita koskien. Nämä päätökset on osittain tehty jo vuoden 2020 aikana. Samassa yhteydessä on palkkausta tarkistettu työn vaatavuuden muutoksen näkökulmasta.

Matkailua on tarkoitus kehittää aktiivisesti myös vuoden 2021 aikana. Kehittämisen tukena on mm. AOR2020-hanke, jonka avulla on avattu kansainvälisiä kontakteja mm. koulutusmatkailun ja luksusmatkailun sarjoilta. Vuoden 2020 aikana on valtuusto hyväksynyt Limingan kunnan matkailun MasterPlan -suunnitelman vuoteen 2025 saakka. Suunnitelman suuntaviivojen mukaan kehitetään matkailua hankkeiden ja oman toiminnan avulla. Hotelli-Ravintola Liminganlahden operatiivinen toiminta on siirtynyt yksityiselle yritykselle vuoden 2020 syksyllä ja Abrahamin kulttuuripuisto on saatu perusrakenteiltaan iskuun vuoden 2020 aikana. Kunnan taholta matkailun kehittämisen pääpainopiste siirretään ainakin vuosien 2021-2022 ajaksi Ruutikankaan suuntaan, toki rinnalla kehitetään ja ylläpidetään kotimaan ja kansainvälisen matkailun toimintoja kaikilta matkailun osa-alueilta.

Viestinnässä Limingan kunnalla on edelleen paljon tekemistä. Niin sisäisessä kuin ulkoisessakin viestinnässä on kehitettävää, vaikka sinänsä kunnan maine on edelleenkin erittäin hyvällä tasolla yleisesti. Vuoden 2021 alkuun valmistuvat uudet nettisivut mahdollistavat verkkoviestintään uudenlaisia lähtöjä ja helpottavat kovasti sähköisen puolen viestimistä. Lisäksi vuoden 2021 aikana on tarkoitus tehdä isommin pitkäjänteistä asuintonttikampanjointia ja kunnan brändin rakentamista, jotta myös asuintontteja saadaan kaupaksi entiseen malliin. Yhteismarkkinointia kehitetään edelleen visitliminka-konseptin alla. Vuonna 2021 on tarkoitus terävöittää viestintää ja markkinointia ja koittaa löytää sopivia yhteistyökumppaneita tapahtumatuotannon puolelle.

Hanketoiminta on jatkunut erinomaisella mallilla. Vuoden 2021 alusta alkaa uusi EU-hankkeiden ohjelmakausi, joka tarkoittaa, että uuden kauden ohjelmia päästään myöntämään todennäköisesti vasta syyspuolella 2021 vuotta. Vuoden 2021 alkupuolella on kuitenkin varmasti tarjolla jonkin verran päättyneen ohjelmakauden hankerahoja, joita on jo muutamia haettava ja olemassa olevan budjetin turvin haetaan tarpeen mukaan lisää. Tulevasta ohjelmakaudesta ei vielä ole tarkempaa tietoa, joten päättyvä ohjelmakausi tulee hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti kunnan elinvoiman ja muun toiminnan kehittämiseksi.

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2021

Palvelu	Arvio palvelu-tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakaudella
Elinkeinojen kehittäminen	kasvaa	95 %	5 %	Kuntien välinen yhteistyö (leader, Oulun matkailu Oy, omistajanvaihdos - yhteistyä PPY:n kanssa, maaseutu-elinkeinot)	Hanke- rahoituksen hyödyntäminen, Matkailun MasterPlanin vaiheittainen täytäntöönpano, AOR2020 –hanke ja mahdolliset uudet hankkeet
Viestintä ja markkinointi	kasvaa	60 %	40 %	Ostopalvelut yksityisiltä	Kunnan sivuston uusiminen, englanninkieliset sivut uudet kampanjat
Tapahtumatuotanto	nykyisellään	10 %	90 %	Ostopalvelut kolmannelta sektorilta ja yhteisproduktiot	Tapahtumatuotannon kehittäminen
Työllisyyspalvelut	nykyisellään	95%	5%	Yhteistoimintasopimukset	Palveluiden vaikuttavuuden kehittäminen, Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilu, MUKANA ja Pikku Duunia - hanke ja mahdollinen HYMY-hanke

7.3. SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden (Sihy) tavoitteena on kuntalaisten, erityisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen sekä lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen vahvistaminen.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut koostuu varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluista, lukiokoulutuksesta, nuorisopalveluista sekä kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-aikapalveluista. Varhaiskasvatuksen kokonaisuus käsittää päiväkotij- ja perhepäivähoidon, vuorohoidon, esiopetuksen, erityisvarhaiskasvatuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Kunnallisen varhaiskasvatuksen vaihtoehtona perhe voi valita kotihoidon tai yksityisen päivähoiton. Tukimuodot ovat kotihoidontuki tai yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisä sekä yksityisen päiväkotihoidon palveluseteli. Syyskuussa 2020 yksityisen palvelun osuus oli n. 24%.

Perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä lukiokoulutus muodostavat kunnan opetuspalvelut. Vuonna 2021 perusopetus järjestetään Liminganlahden, Tupoksen ja Ojanperän koulussa. Erityisopetusta toteutetaan yleisopetuksen ryhmissä sekä pienryhmä- ja pienluokkaopetuksena. Limingan lukio on vetovoimainen, vahva lukioyksikkö, jonka kantava ajatus on toimia hyvinvointikouluna. Paikallisena painotuksena järjestetään Bisneslukio- linjaa yrittäjyydestä kiinnostuneille.

Hyvinvointipalvelut sisältää liikunta-, kulttuuri-, kirjasto-, museo- ja nuorisopalvelut. Vapaan sivistystyön palvelut eli Lakeuden kansalaisopisto ja Limingan seudun musiikkiopisto sisältyvät kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kokonaisuuteen ja muodostavat yhden hallinnollisen yksikön, Lakeusopisto, yhden rehtorin alaisuudessa. Hyvinvointipalvelut ovat strategian mukaisia, ennakoivia kuntalaisten hyvinvoinnin peruspalveluja, jotka lisäävät elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä. Suomen nuorimmassa kunnassa painotetaan lasten ja nuorten palveluita.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Oppivelvollisuuden laajentuminen syksyllä 2021.
- Kaksikielisen opetuksen eteneminen 3. luokalle Ojanperän koulussa lukuvuonna 2021–22
- Tupoksen perusopetuksen toteutuminen pääkoulussa, moduulissa ja pysyvässä uudisrakennuksessa syksyllä 2021
- Tupoksen matematiikkapainotteisen opetuksen laajeneminen 8. vuosiluokalle 2021–22
- STEAM -pedagogiikan toteuttaminen Tupoksessa uudisrakennuksen valmistuttua syksyllä 2021
- Yläkoulun vaativan erityisen tuen ryhmän (Veto -ryhmän) käynnistäminen lukuvuonna 2021–22
- Kaksikielisen opetuksen käynnistyminen lukiossa syksyllä 2021
- Lukiossa uuden opetussuunnitelman käyttöönotto käynnistyy syksyllä 2021
- Lukion- ja Sarvela-salin saneeraus käynnistyy kesällä 2021
- Kaiku-kortin kehittäminen vähävaraisten yli 16-vuotiaiden kulttuuri- ja liikuntapalveluiden edistämiseksi
- Luontokoulutoiminta Liminganlahden luontokeskuksessa; luontokouluopettajan resurssin (3 päivää viikossa) hyödyntäminen koko kunnassa.
- Joustavan esi- ja alkuopetuksen ryhmät kaikkien peruskoulujen yhteydessä
- Tilojen ja henkilöstön joustava käyttö yli vastuualuerajojen
- Yhtenäiskoulujen johtamisjärjestelmän kehittäminen
- Limmi-lastenkirjallisuus ja -kuvitusfestivaalin kehittäminen osana kulttuuripääkaupunkihanketta
- Tupoksen Frisbeegolf ja Multi-Frisbeegolf alueiden rakentaminen, tekonurmikentän ja kuntoreitistöjen rakentaminen
- Museoalueen kehittämissuunnitelman työstäminen
- Tupoksen alueen kirjastopalveluiden kehittäminen tilojen ja toiminnan näkökulmista
- Katrin päiväkodin muutto ja laajeneminen
-

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen pudotus n. 26 % sekä lisäksi perheiden tulorajojen noston kompensatio yksityiseen varhaiskasvatukseen lisää kustannusvaikutuksia
- Varhaiskasvatuslain poikkeam säännön tiukentuminen ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus poikkeamista 1.8.21 alkaen

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut osallistuu *Lapsiystävällinen kunta* -toimintamallin kehittämiseen vuonna 2021. Kaikki Sihyn vastualueet ovat mukana kehittämässä lapsiystävällistä kuntaa (LYK) *Lasten, nuorten ja perheiden palveluohjausryhmän* (LNP) kautta. Kunnan nykytilan kartoitus ja tavoitteiden asetanta toteutuvat keväällä 2021. Lapsiystävällinen kunta -tavoitteiden edistäminen tuo yhteen kaikki Limingan palvelualueet verkostomaiseen toimintaan lasten, nuorten ja perheiden parhaaksi.

Monialaista toimintakulttuuria rakennetaan varhaiskasvatuksen, koulun, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, vapaan sivistystyön, seurakunnan, yhdistysten, elinkeinoelämän, vanhempien, perusturvapalveluiden ja vapaaehtoisten yhteistyönä. Tilojen ja henkilöstön joustava käyttö lisää toimijoiden yhteistyötä ja osallisuutta sekä mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön.

Koulutusvientiä toteutetaan yhdessä elinkeinopalveluiden kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti. Luontokoulun käynnistyminen syksyllä 2020 mahdollistaa kansainvälisten oppilaiden ja opetusalan asiantuntijoiden vierailut Liminganlahden luontokouluun.

Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluissa on meneillään pedagogisen toiminnan vahvistaminen ja opettajien ja tiimien osaamisen vahvistaminen. Varhaiskasvatuksen kehittämiskohteena vuonna 2021 tulee olemaan avoimeen varhaiskasvatukseen panostaminen sekä toimintakulttuurin kehittäminen kokonaispedagogiikkaa tukevaksi muokkaamalla oppimisympäristöä ja jakamalla henkilöstön osaamista, mm. Aapin päiväkodissa.

Perusopetuksen opetussuunnitelmatyössä uudistetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia ja rakennetaan kieliohjelmia. Uuden arviointifilosofian sisäistäminen edellyttää opettajien osaamisen vahvistamista ja arviointimenetelmien ja -välineiden jakamista opettajien ja koulujen välillä. Kieliohjelmatyö edellyttää perusopetuksen tuntijaon muokkaamista. Syyslukukaudelle 2021 tarvitaan yhden vuosiviikkotunnin resursointia alakouluun vapaaehtoiseen A2-kieleen 1–2 opetusryhmälle.

Limingan sivistyspalvelut on päässyt mukaan Jyväskylän yliopiston koulutusjohtamisen instituutin ja Valteri-koulun järjestämään koulutuskokonaisuuteen *Tukea tuen järjestäjälle*. Koulutuskokonaisuus toteutuu lukuvuoden 2020–21 aikana. Opetushallituksen rahoittaman koulutus- ja kehittämisprosessin tavoitteena on tarjota kunnan sivistystoimen johdolle valmennusta kaikille yhteisen, oppilasta tukevan koulun kehittämiseen tuen järjestämisen näkökulmasta. Koulutusprosessissa keskitytään yhteisölliseen johtamiseen, inklusiivisen koulun rakenteisiin ja tuen erityiskysymyksiin. Suunnitelmassa on uusia rakenteita ja järjestelyjä, joilla voidaan saavuttaa parempia oppimistuloksia ja pedagogista hyvinvointia sekä toimintamalleja monialaisen yhteistyön vahvistamiseen.

Ojanperän kaksikielinen opetus muodostaa luokille 1–6 etenevän laajamittaisen kaksikielisen opetuksen jatkumon, joka yläkoulussa muuttuu kielirikasteiseksi opetukseksi. Keväällä 2021 koko Liminganlahden yläkoulussa toteutuu kielirikasteinen opetus. Ensimmäiset kielirikasteisen yläkoulun suorittaneet opiskelijat siirtyvät lukioon syksyllä 2021. Henkilökunnan kansainvälisyyden, kielitietoisuuden ja pedagogisen osaamisen vahvistaminen tukee kaksikielisen opetuksen jatkumon toteutumista. Oppimateriaaleja ja välineitä uudistetaan tukemaan kansainvälisyyttä kahdellakin erillisellä hankerahalla.

Tupoksen koulussa syksyllä 2020 alkanut matematiikkapainotteinen opetus laajenee 8. luokalle. Opetukseen on mahdollista hakeutua koko kunnan alueelta. Syksyllä 2021 päästään toteuttamaan STEAM-opetusta (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics), kun koulun uudisrakennus valmistuu ja STEAM-opetukseen suunniteltu opetustila vapautuu. Lukuvuoden 2021–22 aikana suunnitellaan Liminganlahden yläkoulussa aloitettavaa integroitua lisäopetusta (kymppiloukka) yhteistyössä perusopetuksen ja lukion kanssa. Valmistaudutaan myös aloittamaan yläkoulun vaativan erityisen tuen ryhmä (VETO) vuoden 2021 aikan. Yhtenäiskoulujen johtamisjärjestelmää kehitetään

entistä joustavammaksi vastaamaan erilaisella osaamisella suuren koulun johtamishaasteisiin ja muutoksiin oppilasmäärissä.

Oppivelvollisuuden laajentuminen syksystä 2021 edellyttää resursointia **lukion** ensimmäisen vuosiluokan opiskelijoiden oppimateriaaleihin ja päätelaitteisiin. Limingassa arvioitu kustannus viiden kuukauden osalta on n. 250;- euroa/opiskelija. Oppivelvollisuus uudistuminen etenee vuosi kerrallaan. Valtio kompensoi osittain oppivelvollisuudesta aiheutuneita kustannuksia kunnille.

Uuden lukiolain (2019) sisältö todentuu tulevassa opetussuunnitelmassa, joka astuu voimaan elokuussa 2021. Tuleva opetussuunnitelma asettaa vaatimuksia ilmiöpohjaiselle opetukselle, yhteistyölle korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin turvaamiselle lukio-opintojen aikana. Lukiouudistus edellyttää myös lisäresursseja erityisopetukseen ja opiskelijoiden ohjaukseen. Limingan lukiossa on aloitettu sopeutuminen uuteen opetussuunnitelmaan esimerkiksi tv- ja yrittäjyyskurssien muodossa ja käynnistämällä korkeakoulu- ja ammattikorkeakoulu-yhteistyötä useilla kursseilla. Uudistuvassa lukiorakennuksessa (2021–22) otetaan huomioon modernin lukiokoulutuksen tilavaatimuksia esimerkiksi tiimityöskentelyyn soveltuvilla tiloilla.

Lukiolla käynnistyy vuonna 2021 opiskelijoiden tiimilukiomalli, jossa jokainen opiskelija kuuluu johonkin tiimiin. Tiimit tekevät systemaattisesti koulun hyvinvointityötä ja tapaavat viikoittain. Tiimin aikuisjäsen on opettaja tai joku koulun sidosryhmäjäsen. Koulunuorisotyöntekijä on mukana vahvistamassa tiimilukiomallin toteutumista.

Kulttuuripalveluita kehitetään entistä osallistavampaan suuntaan Kaikukortin ja yhteisöyhteistyöasiakirjan kautta. Kulttuuritoimintaa koordinoi Kulttuurin kehittäminen -työryhmä. Työryhmä vie eteenpäin muun muassa taidehankintoja kunnan uusiin rakennuksiin, kuten liikuntahalli ja uusi Sarvela-Sali. Vilho Lammen Oulun näyttelyn yhteydessä järjestetään aiheeseen liittyvä seminaari yhteistyössä Limingan Taidekoulun kanssa vuonna 2021. Koronan vuoksi toteuttamatta jäänyt Limmi-festivaali toteutetaan syksyllä 2021, mikäli korona on voitettu. Festivaalia kehitetään vuosittain päämääränä olla yksi kulttuuripääkaupunkivuoden 2026 tapahtumia.

Museoalueen kehittäminen jatkuu vuonna 2021. Lakeuden opaspalvelukoulutuksesta saataneen osaavia oppaita jo kesäksi 2021. Perinehallin uudistettu näyttely tarjoaa mahdollisuuksia tehdä museovierailusta myös toiminnallinen tapa tutustua oman kunnan kulttuurihistoriaan.

Kirjastopalveluissa keskeisin asia on Tupoksen kirjastotilaratkaisu Tupoksen koulun kiinteän uudisrakennuksen yhteyteen. Tuposlaisia on kuultu keshittämistyössä useassa kuntalaisfoorumissa. Kirjastopalveluissa muutetaan eläköityneen kirjastonhoitajan virka lasten ja nuorten kirjastopalveluista vastaavan kirjastonhoitajan toimeksi. Tämä parantaa yhteistyötä ennen kaikkea varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Liikuntapalveluissa parannetaan hyvinvointia lisäävää palvelutarjontaa elintapa- ja ohjauspalveluja kehittämällä, lakisäateisten peruspalveluiden lisäksi. Keskeisin tavoite on purkaa liikkumiseen liittyviä esteitä ja lisätä yhdenvertaisuutta. Liikuntapaikkojen ja -alueiden kehittäminen sekä lähiliikuntapaikkojen parantaminen ovat myös liikuntapalveluiden keskeisiä painopistealueita.

Lakeusopistossa vahvistetaan alueellista yhteistyötä ja näkyvyyttä toiminta-alueella. Lakeusopistoon on saatu useita hankerahoituksia, joilla voidaan paikata koronan haittoja ja kehittää vapaan sivistystyön kenttää toiminnan, välineiden ja digitaalisuuden edistämiseksi. Limingan seudun musiikkiopiston keskiössä on uuden opetussuunnitelman noudattaminen ja oppimisen ilo.

Nuorisopalveluissa tehdään entistä tiiviimpää yhteistyötä koulujen kanssa. Nuorisotyöllä vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia lisäämällä ohjattua toimintaa kerhojen, retkien, koulunuorisotyön ja jalkautuvan toiminnan kautta. Nuorisotyöhön lisätään henkilöresursseja, mikä mahdollistaa nuorisotalojen toiminnan myös lauantaisin. Loppuvuodesta 2020 käynnistytävä koulunuorisotyöhanke mahdollistaa yhden nuoriso-ohjaajan palkkaamisen kehittämään nuorisotyön ja koulun yhteistyötä.

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2021

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotanno n osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakau- della
Varhaiskasvatus	kasvaa hieman	76%	24 %	oman ja yksityisen toiminnan lisääminen	kasvaa
Perusopetus	kasvaa hieman	99,7%	0,3%	Valteri-koulu, muiden kuntien perusopetus	Oman tuotannon osuus kasvaa
Lukio		100%		oman toiminnan vahvistaminen	Kasvaa
– peruskoulun päättäneistä n. 50% lukiopaikka	kasvaa				
Kulttuuri-, liikuntapalvelut	kasvaa	99%	1%	avustukset/yhteistyö 3. sektorin kanssa	selvitetään tuotantotapa
Nuorisopalvelut	kasvaa	100 %		Hanketoiminnan hyödyntäminen	kasvaa
Musiikkiopisto	nykyisellään	100%			
Kansalaisopisto	nykyisellään	100%			
Kirjasto	nykyisellään	100 %			

7.4. PERUSTURVAPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Perusturvapalvelujen päätavoitteena on terve ja hyvinvoiva kuntalainen.

Terveysten ja hyvinvoinnin tukemisessa vuonna 2021 perusturvapalvelut painottaa:

- kuntalaisten omatoimisuutta
- sähköisten palveluiden käyttöön ottaminen
- yhdessä tekemistä niin sisäisten kuin ulkoisten verkostojen kanssa
- henkilöstön osaamisen vahvistaminen muuttuvassa toimintakentässä
- hyvinvointialueen sote hankekehittämishjelman mukaiseen kehittämistyöhön osallistuminen ja sen edistäminen
- johtamisen kehittäminen

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Perusturvaosasto tarjoaa kuntalaisille lainsäädännön mukaisesti laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut lähellä kuntalaista. Tavoitteena on edistää ja ylläpitää väestön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa sekä väestön ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Toiminnan perustana ovat hyvinvointia tukevat väestön saatavissa olevat palvelut. Yhdessä tekeminen sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kesken on keskeinen tavoite tuleville vuosille.

Sosiaalityön vastuualue Sosiaalipalvelut vastaavat kunnalle kuuluvien sosiaalihuollon lainsäädännön mukaisten palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Sosiaalipalveluiden toimintaa säätelevät useat eri lait ja asetukset, jotka pitävät sisällään useita kymmeniä eri palvelutehtäviä. Keskeisimmät sosiaalipalveluita määrittävät lait ovat sosiaalihoitolaki, lastensuojelulaki, vammaispalvelulaki ja erityishuoltolaki. Limingan kunnan sosiaalipalvelut koostuvat seuraavista toiminta-alueista / tiimeistä: 1.) lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun tiimi 2.) perheoikeudellisten palveluiden tiimi 3.) aikuissosiaalityön tiimi 4.) erityisryhmien tiimi.

Sosiaalipalveluiden järjestämisen näkökulmasta kuntalaisten tarpeisiin vastaaminen elämän eri vaiheissa eli asiakaslähtöisyys sekä monialaisuus ja poikkihallinnollisuus, vaikuttavuus ja talouden hallinta ovat keskeisimpiä päälinjauksia. Sosiaalipalveluiden päätavoitteena on tukea asiakkaiden hyvinvointia ja selviytymistä ensisijaisesti kotona ja arkiympäristössä. Tämä päätavoite kuvastaa sitä, millaisin ensisijaisin tukimuodoin ja palveluiden sosiaalipalveluita järjestetään. Limingan kunnan sosiaalipalveluita järjestetään sekä omana palvelutuotantona että ostopalveluna.

Terveydenhuollon vastuualueen palveluihin kuuluvat terveysneuvonta, terveyskeskuksen vastaanotto toiminta, kuntoutus, suunterveydenhuolto, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, terveyskeskuksen vuodeosasto ja mielenterveyspalvelut ja erikoissairaanhoido.

Vanhustyön palvelut tarjoavat ikääntyneille kuntalaisille lainsäädännön mukaiset laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tavoitteena on edistää ja ylläpitää ikääntyneiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä tukea kotona asumista.

Palvelut järjestetään ja tuotetaan ammattitaitoisella ja riittävällä henkilöstöllä. Ikääntyneiden asiakkaiden hoidon, hoivan ja tuen tarpeisiin vastataan yhteistyössä omaisten, läheisten ja eri toimijoiden kanssa. Yhteisellä osaamisella edistetään asiakkaiden hyvinvointia ja ennaltaehkäistään sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

Maakunnan yhteiset kehittämishjelmat

Lapset, nuoret
ja perheet
(sis. LAPE)

Mielenterveys-
ja päihdepalvelut

Ikääntyvien
palvelut

Hoito-
takuu

Palvelujen saatavuus paranee toimintatapoja ja palveluohjausta uudistamalla

Kotoa kotiin -palveluketju toimii

Erityistason sosiaali- ja terveystalvet jalkautuvat sote-keskuksiin

Työnjako, yhteistyö ja osaaminen uudistuvat tukien henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä

Digitalisaatio uudistaa ja yhtenäistää toimintatapoja ja -prosesseja

TKIO-toiminta vahvistaa maakunnan asemaa kehittämisen veturina

Ihmislähtöisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuus lisääntyy

Sote-kustannusten kehitys pysyy hallittuna

Kehittämishjelmien toimenpiteet alueilla, alueiden välinen yhteiskehittäminen

Toimintasuunnitelma

Suunnitelmakaudella perusturvapalvelujen valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistustyö jatkuu. Hyvinvointialueelle on saatu sote palveluiden kehittämishjelmiiin hankerahaa vuodelle 2021. Kehittämistyön tavoitteena ovat:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden sekä jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoiwaan työhön.
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteen toimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Perusturvapalveluiden kehittämistyö keskittyy hyvinvointialueen mukaiseen kehittämistyöhön. Keskiössä ovat lapset, nuoret ja perheet, mielenterveys- ja päihdetyö, ikääntyvien palvelut ja hoitotakuu. Painopisteenä ovat sähköisten palveluiden laajentaminen ja palveluprosessien kehittämistyö kaikissa osa-alueissa tavoitteiden mukaisesti. Lakeuden kuntien alueelle on osoitettu resurssia näihin palvelukokonaisuuksiin. Hanketyötä tehdään verkoistoissa, joten koko hyvinvointialueen osaamista pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon.

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2021

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakaudella
Sosiaalipalvelu					
Yleinen sosiaalityö	Tarve lisääntyy	100 %		Omana työnä	
Sosiaalipäivystys	Tarve vaihtelee	50 %	50 %	Virka-aikana omana ja virka-ajan ulkopuolella ostopalveluna Oulun kaupungilta	
Kuljetuspalvelut	Käyttö tehostuu	10 %	90 %	Ostopalveluna	
Lapsiperheiden palvelut	Lisääntyy	70 %	30 %	Omana avopalvelut, ostopalveluna erityispalvelut	
Lastensuojelun laitoshoito	Lisääntyy	30 %	70 %		Toimintamallien kehittäminen
Vammaispalvelut	Lisääntyy	40 %	60 %		
Päihde- ja mielenterveystyöpal- velut	Lisääntyy	30%	70 %		
Kehitysvammaisten palvelut	Ennallaan	40 %	60 %		
Lastenvalvonjan palvelut	Ennallaan	90 %	10 %		
Vanhuspalvelu					
Kotihoito	Lisääntyy	90 %	10 %		
Kotihoidon tukipalvelut	Lisääntyy	80 %	20 %	Palveluseteli	
Vanhusten omaishoidon tuki	Lisääntyy	50 %	50 %	Palveluseteli	
Tehostettu palveluasuminen	Lisääntyy	50 %	50 %	Palveluseteli	Virka-ajan ulkopuolisten päivystyskäyntien vähentyminen edelleen.
Terveyspalvelu					
Vastaanotto- ja päivystystoiminta	Lisääntyy väestön kasvun ja valinnanvap- auden myötä	100 % virka- aikana	Virka-ajan ulkopuolinen päivystys, erikoistutkimu- kset	Oulun-seudun yhteis- päivystys, yksityiset palvelutuottajat	

Neuvolatyo ja koulu- ja opiskelija-terveydenhuolto	Ennallaan	100 %	Mammografia raskaus-UÄ, silmänpohjakuvaukset	Yksityiset palvelutuottajat, PPSHP	Virka-ajan ulkopuolinen päivitys keskitetysti.	
Suun terveydenhuolto	Lisääntyy väestön kasvaessa	98 % perustyöstä virka-aikana	Oikomishoito, -kojeet	Yksityinen palvelutuottaja suukirurgiassa ja oikomishoidossa		
Terveyskeskussairaala	Ennallaan	100 %	Erikoistutkimukset	Yksityiset palvelutuottajat, PPSHP		
Mielenterveystyö	Ennallaan	97 %	Psykiatri, lasten psykiatri, nuorisopsykiatri, päihdelääkäri	PPSHP, yksityinen ammatinharjoittaja		
Kuntoutus	Ennallaan	Fysioterapia 100 %	Apuvälineet, muut terapiat	PPSHP, yksityiset ammatinharjoittajat		
Laboratorio	Tutkimusmäärät ennallaan/vähenee	0 %	100 %	PPSHP/NordLab		
Röntgen	Ennallaan/vähenee	85 %	MRI, UÄ	Yksityiset palvelutuottajat, PPSHP, Kempeleen tk		
Työterveyshuolto	Ennallaan	0 %	100 %	Yksityinen palvelutuottaja		Palvelun tuottajana Työterveys Virta Oy
Erikoissairaanhoito	Ennallaan	0 %	100 %	PPSHP, yksityiset palvelun tuottajat		
Sairaankuljetus	Ennallaan	0 %	100 %	PPSHP		

8. INVESTOINTIOSA

Investointiohjelma 2021-2023					
Toimielin/ investointiryhmä	TA 2020	TA 2020 muutokset	TA 2021	TS 2022	TS2023
Konsernipalvelut					
Kiinteä omaisuus					
menot	-400 000	0	-300 000	-300 000	-300 000
tulot	125 000	0	125 000	125 000	125 000
netto	-275 000	0	-175 000	-175 000	-175 000
Irtain ja aineeton kom					
menot	-80 000	0	-65 000	-20 000	-20 000
tulot		0	0	0	0
netto	-80 000	0	-65 000	-20 000	-20 000
Muut pitkävaikutteiset menot					
menot	-50 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-50 000	0	0	0	0
Arvopaperit					
menot	-400 000	0	0	-300 000	0
tulot		0	0	0	0
netto	-400 000	0	0	-300 000	0
Koneet ja laitteet					
menot	-45 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-45 000	0	0	0	0
Elinvoima					
menot	0	35 000	-35 000	-40 000	0
tulot		0	0	0	0
netto	0	35 000	-35 000	-40 000	0
Perusturva					
Irtain ja aineeton kom					
menot	-150 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-150 000	0	0	0	0
Hyvinvointi					
Irtain ja aineeton kom					
menot	-20 000	0	-20 000	0	0

tulot		0	0	0	0
netto	-20 000	0	-20 000	0	0
Konsernipalvelut/Omaisuuuden hallinta					
Terveyskeskus					
menot	-60 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-60 000	0	0	0	0
Abrahamin kulttuuripuisto -> museoalue					
menot	0	0	0	-125 000	-125 000
tulot	0	0	0	75 000	75 000
netto	0	0	0	-50 000	-50 000
Luontokeskus/Luontokoulu					
menot	0	70 000	-100 000	0	0
tulot	0	-30 000	60 000	0	0
netto	0	40 000	-40 000	0	0
Vesikarin koulu					
menot		0	-75 000	0	0
tulot		0	0	0	0
netto		0	-75 000	0	0
Kiinteistöjen purkutyöt					
menot		0	0	-200 000	-200 000
tulot		0	0	0	0
netto		0	0	-200 000	-200 000
Ojanperän koulun piha					
menot	-170 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-170 000	0	0	0	0
Hannu Krankan koulun korjaukset					
menot		0	0	-400 000	0
tulot		0	0	0	0
netto		0	0	-400 000	0
Linnukan päiväkodin korjaukset					
menot	-50 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-50 000	0	0	0	0

Lukion peruskorjaus					
menot	-300 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-300 000	0	0	0	0
Liikuntahalli					
menot	-2 500 000	-1 000 000	-1 500 000	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-3 500 000	-1 000 000	-1 500 000	0	0
Liikuntapuisto					
menot	-300 000	0	-400 000	-200 000	0
tulot	109 000	0	120 000	60 000	0
netto	-191 000	0	-280 000	-140 000	0
Pienet peruskorjaushankkeet					
menot	-100 000	0	-100 000	-100 000	-100 000
tulot		0	0	0	0
netto	-100 000	0	-100 000	-100 000	-100 000
Tupoksen koulun piha-alue					
menot	-100 000	0	-50 000	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-100 000	0	-50 000	0	0
Malpe-hankkeet					
menot	-100 000	0	-200 000	-500 000	-200 000
tulot		0	0	0	0
netto	-100 000	0	-200 000	-500 000	-200 000
Teiden ja alueiden rakentaminen					
menot	-435 000	0	-480 000	-370 000	-565 000
tulot		0	0	0	0
netto	-435 000	0	-480 000	-370 000	-565 000
* Sunilan silta					
menot	-300 000	0	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-300 000	0	0	0	0
* Saunaranta					
menot	-200 000	0	-250 000	-250 000	-400 000
tulot		0	0	0	0
netto	-200 000	0	-250 000	-250 000	-400 000
* Kirkonranta					

menot	-220 000	0	-100 000	-390 000	-115 000
tulot		0	0	0	0
netto	-220 000	0	-100 000	-390 000	-115 000
* Liminganportti 2 (siirto)					
menot	-213 600	0	0	0	0
tulot	106 800	0	0	0	0
netto	-106 800	0	0	0	0
*Kotiranta					
menot	-50 000	0	-800 000	-650 000	0
tulot		0	300 000	150 000	0
netto	-50 000	0	-500 000	-500 000	0
* Ekokortteli					
menot		0	-100 000	0	0
tulot		0	0	0	0
netto		0	-100 000	0	0
* Ankkurilahti					
menot	-150 000	0	-200 000	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-150 000	0	-200 000	0	0
* Linnukkatien kevyenliikenteenväylä					
menot	0	400 000	-516 000	0	0
tulot	0	-175 000	258 000	0	0
netto	0	225 000	-258 000	0	0
* Puistot ja leikkikentät					
menot	-10 000	0	-40 000	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	-10 000	0	-40 000	0	0
* Meijän mesta					
menot	-40 000	40 000	0	0	0
tulot		0	0	0	0
netto	0	40 000	0	0	0
Liikuntapaikat					
menot	-100 000	-40 000	-20 000	-20 000	0
tulot		0	0	0	0
netto	-100 000	-40 000	-20 000	-20 000	0
Yleisten alueiden kehittäminen					
menot		0	-85 000	0	-30 000

tulot		0	0	0	0
netto		0	-85 000	0	-30 000
Lähivirkistysalueiden kehityshanke					
menot			-180 000	0	0
tulot			80 000	0	0
netto			-100 000	0	0
Tupoksenkuntorata					
menot	-15 000		-20 000	0	0
tulot	0		0	0	0
netto	-15 000		-20 000	0	0
Rantakylän virkistysalueen kehittäminen					
menot			-15 000	0	0
tulot			0	0	0
netto			-15 000	0	0
Investoinnit yhteensä					
Investointimenot	-6 558 600		-5 651 000	-3 865 000	-2 055 000
Rahoitusosuudet	215 800		818 000	285 000	75 000
Investointitulot	125 000		125 000	125 000	125 000
Investointiosa yhteensä	-7 177 800		-4 708 000	-3 455 000	-1 855 000

Konsernipalvelut

Kiinteä omaisuus

Maa-alueiden hankinta

Maanhankinnasta vastaa kunnanhallitus.

Maanmyynti

Kunta luovuttaa maata asuntorakentamista ja yritystoimintaa varten. Luovutusmuotona on tonttien myynti ja vuokraus. Kaavoitetulla alueella rivitalotontin hinta on kirkonkylällä 20-30 e/m² ja Tupoksessa 20-30 e/m², omakotitalotontin hinta kirkonkylällä 15-35 e/m², Tupoksessa 15-35 e/m² ja Alatemmeksellä 4-6 e/m². Kerrostalotontin hinta on 80-120 e/kerros-m². Tontteja voidaan luovuttaa myös tarjousten perusteella. Tonttien vuosivuokrat ovat olleet 5-10 % myyntihinnasta. Maaliskuusta 2018 lähtien asuintonttien vuosivuokra on 6 % tontin kauppahinnasta ja samalla uusien sopimusten osalta luovutaan maksettujen vuokrien hyvittämisestä mahdollisen tonttikaupan yhteydessä. Hallitukselle annetaan valtuudet määrätä asunto-, teollisuus- ja liiketonttien myynti- ja vuokrataso suhdannetilanteen mukaan. Kunta lohkoo pääsääntöisesti tontit ja perii lohkomiskustannukset tontin myynnin yhteydessä. Määrärahan käytöstä vastaa kunnanhallitus.

Irtain ja aineeton käyttöomaisuus

Määräraha on varattu sähköisten palvelujen kehittämiseen mm. nettisivujen uudistamiseen ohjelmistojen kehittämiseen. Määrärahan käytöstä vastaa hallintojohtaja.

Konsernipalvelut/Omaisuuuden hallinta

Liikuntahalli/Liikuntapuisto/Luontokoulu Talousarviossa varaudutaan liikuntahallin loppuunrakentamiseen, liikuntapuiston pukutilojen rakentamiseen sekä Luontokoulu tilan rakentamiseen. Lukion peruskorjaus toteutetaan Leasing mallilla. Määrärahojen käytöstä vastaa tekninen johtaja.

Muu talonrakennus

Sisältää pienehköjä talonrakennushankkeita. Pienissä peruskorjauksissa etusijalle asetetaan työt, jotka vaikuttavat rakennuksen peruskuntoon (vesikatto, salaojitus jne.) ja sitä kautta terveydellisiin oloihin. Toissijaisesti parannetaan rakennusten käytettävyyttä. Määrärahan käytöstä vastaa kiinteistö päällikkö.

Teiden ja alueiden rakentaminen

Sisältää katujen rakentamiseen, päällystämiseen, tievalaistuksen rakentamiseen sekä puistojen, leikkikenttien ja muiden yleisten alueiden rakentamiseen liittyvät hankkeet. Vuonna 2021 määräraha on varattu Linnukan kevyenliikenteen väylään. Vuonna 2021 määrärahat suunnataan pääosin uusien alueiden rakentamiseen Kotiranta ja Ankkurilahti. Kohteet suunnitellaan tarkemmin vuoden 2021 aikana riippuen kaavoituksen valmistumisesta. Kotirannan rakentamiseen on saatu investointitukipäätös. Määrärahan käytöstä vastaa liikelaitoksen johtaja.

Liikuntapaikat

Vuonna 2021 liikuntapaikkojen määräraha on varattu Tupoksen kuntoradan loppuun saattamiseen sekä frisbee golf radan uusimiseen sekä Rantakylän virkistysalueen kehittämiseen. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen johtaja.

Malpe-hankkeet

Talousarviossa varaudutaan mahdollisiin Malpe-hankkeisiin. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen johtaja.

Hyvinvointipalvelut

Määräraha on varattu tilavarausjärjestelmän päivitykseen. Määrärahan käytöstä vastaa sivistysjohtaja.

Vuosien 2021 - 2023 investointiohjelma on mittava. Vuosina 2021 – 2023 investointimenot ovat yhteensä 11,5 milj. euroa. Investointeihin saadaan rahoitusosuuksia 1,0 milj. euroa ja investointituloja 0,4 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat yhteensä 10 milj. euroa.

Investointien tulorahoitusprosentti on talousarviovuonna 2021 75,9 %. Suunnitelmavuosina investointien tulorahoitusprosentit ovat 106,5 % ja 192,5 %. Talousarviovuonna 2021 investointien rahoittamiseen joudutaan käyttämään merkittävä määrä vierasta pääomaa.

9. LIKELAITOKSET

9.1. KUNNALLISTEKNIikka LIKELAITOS

Liikelaitoksen yleistavoite

Kunnallistekniikka liikelaitos rakentaa ja ylläpitää kunnallistekniikkaa asiakaslähtöisesti, laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Moniammatillisen henkilöstön, muiden kunnan hallintoyksiköiden sekä yhteisöjen ja yritysten välisellä hyvällä yhteistyöllä. *Vahvistamme omalla toiminnallamme kunnan vetovoimaisuutta.*

Yleiskuvaus liikelaitoksen palveluista ja tarkoituksesta

Kunnallistekniikka liikelaitoksen tehtävänä on rakentaa ja ylläpitää liikenneväylät, puisto- ja muut yleiset alueet, luontoharrastuskohteet ja liikuntapaikat sekä tuottaa mittauksen ja kartoituksen palveluja.

Liikelaitoksen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Hulevesijärjestelmän vastuu kunnalla vai vesihuollolla, asia on vielä selvittelyssä
- Digitalisaation lisääminen toimintaan: huoltokirjat yms.
- Jätehuollon kehittäminen yleisillä alueilla
- Hankkeet:
  - käynnissä oleva: Linnukkatien kevyen liikenteen väylän kehittäminen
  - rahoitusta haettu: Liminka liikkeelle, Honkitien kävely ja pyöräilyväylän kunnostamiseen liittyvä hanke
  - työn alla: Kuntien lähivirkistysalueiden kunnostus- ja kehittämisavustus (Rantakylä/Luontokeskus)
- Investointiohjelman mukainen toiminta.
- Tupoksen osallistavaa suunnittelua ja toteuttamista.
- Uusien kaava-alueiden suunnitteluttaminen
- Mahdollistetaan rakentaminen uusille kaava-alueille rakentamalla tiet ja tonttikadut valmiiksi rakentajille.
- Viestinnän lisääminen.
- Yhteistyön lisääminen toisen liikelaitoksen kanssa
- Luontokeskuksen piha-alueen kehittäminen
- Lisähenkilöstöresurssia mittauksen ja kartoituksen tehtäviin

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristöanalyysi

Liikelaitos huolehtii katuverkon, puistoalueiden, luontokohteiden ja liikuntapaikkojen rakentamisesta, näiden ylläpidosta niin, että niiden muodostama yleiskuva paikkakunnasta on hoidettu ammattitaitoisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Kehittäminen

- Rakentamis- ja kunnossapitokohteiden priorisointi.
- Riittävä vuorovaikutus kaikkien toimialueen osapuolien kesken.
- Viestinnän lisääminen toiminnassa.
- Henkilöstön ammattiosaamisen tukeminen (turvallisuuskoulukset, atk-valmiudet yms.)
- Digitalisaation kehittäminen ja lisääminen jatkuu mm. sähköiset huoltopäiväkirjat, valvonnan kehittäminen, sisäiset järjestelmät, Teams -palaverit
- Liikuntapuolen kunnossapidon hoitoluokitukset yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa jatkuu.

Henkilöstö

Liikelaitoksessa on ammattitaitoinen henkilöstö ja koulutusta järjestetään tarvittaessa. Työntekijöiden tehtävänkuvia on selkeytetty ja muutoksia toteutettu. Työntekijöiden kanssa on yhdessä tehty työhyvinvointisuunnitelma, jonka mukaan toimitaan ja lisätään yhteenkuuluvuuden tunnetta liikelaitoksen sisällä. Kannustamme henkilöstöä pitämään huolta omasta työterveydestä, osallistumaan kunnan tarjoamiin henkilöstöpalveluihin ja kehittämään omaa osamistaan mm. omaehtoisen opiskelun kautta.

Liikelaitoksessa työskentelee vaihteellisesti 12 työntekijää. Esimies- ja valvonta tehtävissä toimii 2 henkilöä. Lisää resursseja tarvitaan työnjohto- ja valvonta tehtäviin sekä painetta on myös maarakentamisen (katurakentaminen, puistoalueet, muut yleiset alueet, rakennushankkeet) ja mittauspalveluiden tehtävissä. Lisähenkilöstöresursssia esitetään mittauksen ja kartoituksen tehtäviin. Kausityötehtäviin palkataan määräaikaista 2-3 henkilöä. Tukityöllistettyjä työllistetään 2-4 henkilöä vuoden aikana kunnossapidon eri tehtäviin.

Merkittävimmät riskit

- Suurimpia haasteita katuverkon kunnan rapistuminen
  - päällystevauriot, routavauriot
  - kuivatus
  - sillat
  - valaistus, vanhan uusiminen (led-valaistus, energiansäästö)
- Kustannusten hallinta koko toimialueella, haasteet riittävän hoitotason ylläpidosta ja määrittelystä suhteessa käyttökustannuksiin. Kaava-alueet laajenevat, luontokohteiden käyttöpaineet myös lisääntyvät.
- Pieni organisaatio, haavoittuvaisuus, sairauslomat.
- Riittävät resurssit ja kaluston kunto. Vaikutus toimintavarmuuteen.
- Kustannuskehitys urakoinnissa

Riskejä hallitaan mm.

- riittävä rahoitus kunnossapitoon ja aktiiviset toimenpiteet kun ongelma havaitaan
- lomajaksotus ja tukipalvelut
- kaluston harkittu uusiminen
- kilpailutus

Talous

TULOSLASKELMA	TP2019	TA2020	TA2021	TS2022	TS2023
LIIVEVAIHTO	1 224 399	1 398 400	1 773 800	1 791 300	1 800 100
Liiketoiminnan muut tuotot	40 432		1753800	1771300	1780100
Tuet ja avustukset kunnalta	25 193		20000	20200	20300
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-178 935	-321 750	-320 950	-324 200	-325 800
Palvelujen ostot	-648 204	-572 750	-759 300	-766 900	-770 700
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-306 980	-297 300	-534 600	-539 900	-542 600
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-75 555	-72 900	-122 800	-124 000	-124 600
Muut henkilösivukulut	-1 214	-10 400	-21 100	-21 300	-21 400
Henkilöstökulut yhteensä	-383 750	-380 600	-678 500	-685 200	-688 600
Poistot ja arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-59 485	-117 700	-14 800	-15 000	-15 000
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	19 651	0	250	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomasta					
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SA-TUN.ERIÄ	19 651	0	250	0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUK-SIA	19 651	0	250	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	19 651	0	250	0	0

Tuloslaskelma peruskunnan tuloslaskelmakaavalla

Kunnallistekniikka liikelaitos	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Tuloslaskelma ulkoinen	1 000 €		€	1 000 €	1 000 €
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 262 666	1 398 400	1 753 800	1 741	1 768
Maksutuotot				0	0
Tuet ja avustukset	21 869		20 000	0	0
Muut tuotot	65 885			0	0
Toimintatuotot yhteensä	1 350 420	1 398 400	1 773 800	1 741	1 768
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-466 546	-457 900	-678 500	-689	-699
Palvelujen ostot	-762 646	-636 500	-759 300	-767	-778
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-191 742	-200 500	-179 150	-181	-184
Avustukset			-5 000		0
Muut toimintakulut	-70 874	-103 500	-151 600	-105	-107
Toimintakulut yhteensä	-1 491 808	-1 398 400	-1 773 550	-1 742	-1 768
Toimintakate	-141 388	0	250	0	0

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2021

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakau- della
Katujen kunnossapito	ennallaan	10%	90%	kilpailutus, omajohtoinen työ	hankintahintojen nousu, kustannuspain- eet, katu- verkko laajenee
Aurauspalvelu	ennallaan	0%	100%	kilpailutus	muuttuva (uudet kohteet, peruutukset)
Yksityistiet	ennallaan	5%	95%	kilpailutus, omajohtoinen työ	tiekuntien vakiinnuttaminen, kunnosapidon kustannukset nousussa (km nousee ja soraitukset lisääntyvät
Liikuntapaikat	ennallaan	58%	42%	kilpailutus, omajohtoinen työ	liikunta-alueiden lisääntyminen, kaluston uusiminen
Puistot, muut yleiset alueet	ennallaan	32%	68%	kilpailutus, omajohtoinen työ	päivitykset kaava-alueiden laajentuminen,
Pohjakartat	ennallaan	5%	95%	omajohtoinen työ, kilpailutus	lohkomiset, katualuelunatukset ,kaluston uusiminen
Mittaus ja kartoitus, kiinteistöjen muodostus	ennallaan	100%	0%	omajohtoinen työ	

9.2. RUOKA-, PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUJEN LIIKELAITOS

Liikelaitoksen yleistavoite

Ruoka- ja puhtauspalvelut auttavat asiakasorganisaatioitaan onnistumaan omissa tehtävissään tarjoamalla maukasta ja terveellistä, ravitsemissuositusten mukaista ruokaa sekä puhtaan ja viihtyisän toimintaympäristön.

Kiinteistöpalveluiden tavoitteena on tuottaa kiinteistönhoito- ja kunnossapitopalvelut laadukkaasti ja taloudellisesti. Monituottajamallin avulla saadaan vertailu tietoa palvelun laadusta sekä hinnasta. Kiinteistönhoito- ja kunnossapitotyön tehokkuutta ja suunnitelmallisuutta kehitetään yhdessä palvelun käyttäjien kanssa.

Tavoitteena on hoitaa ruuankuljetus taloudellisesti ja tehokkaasti päiväkodeille, kouluille ja ateriapalveluasiakkaille.

Yleiskuvaus liikelaitoksen palveluista ja tarkoituksesta

Liikelaitoksen toiminta-ajatuksena on tuottaa kunnan eri toimipaikkojen ja asiakaskuntien tarvitsemat ruoka-, puhtaus- ja tilapalvelut taloudellisesti ja asiakaan resurssit huomioiden.

Ruokapalvelujen asiakkaista valtaosa on lapsia ja nuoria sekä henkilökuntaa kouluissa ja päiväkodeissa. Lisäksi huolehditaan ikäihmisten ruokailusta kodeissa ja laitoksissa. Riittävä, terveellinen ja maukas ruoka on kansanterveydellisesti tärkeää niin lapsille kuin aikuisille lisäten vireyttä ja hyvinvointia. Tehokas tuotantoprosessi ja kustannustietoisuus takaavat, että palvelut ovat laadukkaita, mutta edullisia.

Linnukan valmistuskeittiössä valmistetaan päivittäin n. 2 500 lounasta, 600 jälkiruokaa ja 100 päivällistä. Tupoksen yhtenäiskoulun valmistuskeittiössä valmistetaan päivittäin n. 1 200 lounasateriaa. Lisäksi Tupoksen valmistuskeittiöissä ja 5 eri jakelukeittiöissä valmistetaan lapsille n. 600 aamupalaa.

Siivottavaa pinta-alaa on n. 45 000 m² noin 20 eri kohteessa. Puhtauspalvelujen kohteita ovat mm. kunnan koulut, päiväkodit, nuorisotalot, kirjasto, vanhuspalvelukeskus ja terveyskeskus. Puhtauspalvelujen tavoitteena on taloudellinen ja tarkoituksenmukainen puhtaustaso erityyppisissä tiloissa sekä luoda tilojen käyttäjille niihin viihtyvyyttä, hygieenisyyttä ja turvallisuutta. Laitoshuoltajat toimivat kiinteistöhuollon kanssa yhteistyössä huomioiden kiinteistön huolto ja korjaustarpeita.

Kunnan omistamien kiinteistöjen kerrosala on n. 49.000 m² ja tilavuus n. 230.000 m³. Tilapalveluiden työntekijät hoitavat ruuankuljetuksen kouluille, päiväkodeille ja ateriapalveluasiakkaille. Kunnan omistamiin ja kunnossapidettaviin rakennuksiin kuuluu mm. koulut, päiväkodit, terveyskeskus, nuorisotalot, huoltorakennukset, luontokeskus, museoalueen rakennukset, Lakeuden kuntoutuskeskus, Arboretum, kunnanvarikko ja liikuntahalli. Kunnan omistamien rakennusten kiinteistönhoito tehdään kunnan omana työnä lukuun ottamatta Ojanperän koulua ja Aapin päiväkotia, joiden kiinteistönhoidosta vastaa Lato- kiinteistöpalvelut.

Rakennukset on jaettu kiinteistönhoitajien kesken vastuukiinteistöihin. Kiinteistönhoidon ja käyttäjien apuna on huoltokirjaohjelma, joka auttaa kiinteistöjen suunnitelmallista kunnossapitoa ja helpottaa käyttäjien palvelupyynnön tekoa, vikojen ja puutteiden ilmoittamista, jotka koskevat kyseistä kiinteistöä.

Liikelaitoksen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Tupoksen uusien koulurakennusten valmistuminen
- Jätehuollon kehittäminen
- Biojätteen vähentäminen
- Kotimaisten elintarvikkeiden lisääminen ruokalistalle
- Tuotantoprosessien uudelleen järjestely ruokapalveluissa
- Ojanperän koulun ja Aapin puhtauspalvelut tuottaa sopimuksen mukaisesti Coor palvelut 2021 toukokuun loppuun saakka
- Linnukan koulun puhtauspalveluiden sopimukset vuosille 2021-2022
- Ojanperän koulun ja Aapin päiväkodin kiinteistöhoitopalvelut tuottaa sopimuksen mukaisesti Työosuuskunta Lato vuoden 2021 toukokuun loppuun saakka
- Digitalisaation kehittäminen
- Korona viruksesta aiheutuvat toimenpiteet
- Huoltokirjan käytön tehostaminen

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristöanalyysi

Liikelaitos tarjoaa asiakkailleen ruoka-, puhtaus-, kiinteistöhoito- ja kunnossapitopalvelut ammattitaitoisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Kehittäminen

Ruokapalvelut

Linnukan uusi keskuskeittiö on valmistunut. Keittiössä on uudet nykyaikaiset koneet ja laitteet. Koneiden ja laitteiden osalta tullaan järjestämään koulutuksia, jotta uusi teknologia saadaan tehokkaasti hyödynnettyä tuotantoprosesseissa.

Keskuskeittiöllä tullaan kehittämään tuotantoprosesseja sekä reseptiikkaa ja omaa valmistusastetta lisätään.. Tavoitteena on, että teollisia raaka-aineita voidaan vähentää tuotannossa uuden keittiön valmistuttua. Reseptiikkaa ja tuotantoprosessien kehittämiseen käytetään tavallista enemmän resursseja. Omanvalmistusastetta lisäämällä voimme hyödyntää lähi sekä kotimaisia elintarvikkeita.

Tuotantoprosessien sekä toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen jatkuu koko vuoden. Tuotannonohjausjärjestelmästä on jo iso osa käytössä ja sen käyttöastetta tullaan lisäämään entistä enemmän.

Tavoitteen on hävikin sekä biojätteen vähentäminen. Hävikki ja biojäte vähenevät tuotantoprosesseja kehittämällä sekä ruokasalin viihtyvyyttä yhdessä oppilaiden kanssa kehittämällä. Lisäksi kehitetään muita menetelmiä jätteen vähentämiseksi.

Ruokalatoimikuntien kanssa on yhdessä päätetty kehittää ruokasalien viihtyvyyttä sekä toiminnallisuutta.

Puhtauspalvelut

Siivoustaajuuksia ja työalueita tarkistetaan ja lisätään työn tehokkuutta ja taloudellisuutta. Tehtäväkuvausten laajentamisella ja työnkierrolla pyritään vaikuttamaan sijaiskustannuksiin sekä työn sujuvuuteen poikkeustapauksissa.

Uusiin kohteisiin pyritään palkkaamaan monipalvelutyöntekijöitä, yhdistetään työpäivään niin siivousta kuin keittiötyötä.

Työhyvienvointia pyritään lisäämään. Henkilöstöä otetaan mukaan oman työnsuunnitteluun sekä työnkiertoa kehitetään työkohteiden välillä. Työkierrolla pyritään lisäämään henkilöstön osaamista sekä jaksamista.

Puhtauspalveluiden ja sen hallinnon alaisuudessa olevien tehtävien osalta on siirrytty monituottajamalliin. Monituottajamallissa haetaan vertailutietoja yksityiseltä palveluntuottajalta laadun ja hinnan osalta. Sopimuksien laadunhallinnan seuranta tehdään tehokkaasti laadun ja hinnan osalta. Laatua seurataan myös säännöllisillä kehitystapaamisilla, johon osallistuu käyttäjiä, tilaaja ja palveluntuottaja.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöjen hoitotyönmitoitus tehdään ostopalveluna alkuvuodesta 2020. Kiinteistöt on jaettu niin, että jokaisella kiinteistöhoitajalla on nimetyt kiinteistöt vastuullaan hoidettavana. Kiinteistöt pyritään hoitamaan niin hyvin, että ns. hälytystehtäviä tulisi mahdollisimman vähän. Hyvä kiinteistön hoito jatkaa rakennusten elinkaarta sekä vähentää sisäilmaongelmia.

Kiinteistöjen huoltokirjan käyttöä tullaan tehostamaan. Huoltokirjoja täydennetään vähintään niin, että jokaisesta kiinteistöstä löytyy ainakin perustiedot. Kiinteistönhoidon ylläpitotehtävät kirjataan huoltokirjaan. Asiakkaita ohjetaan tekemään palvelupyynnöt huoltokirjan kautta.

Laskun käsittelyä pyritään automatisoimaan ostolaskujen osalta.

Henkilöstö

Tavoitteena on se, että koko henkilöstö on ammattitaitoista ja koulutusta järjestetään tarvittaessa. Liikelaitoksessa lisätään osaamista ja koulutusta kaikilla toimialueilla. Koulutukset järjestetään koulutussuunnitelman mukaan. Koulutukseen osallistuva henkilö jakaa saamansa opin koko toimialueen henkilöstölle. Omaehtoiseen opiskeluun kannustetaan.

Liikelaitoksessa työskentelee noin 60 työntekijää.

Merkittävimmät riskit

Monimuotoisten kiinteistöjen sisäilmaongelmien esiintyminen. Talouden pysyminen hallinnassa.

Riskejä hallitaan mm.

- seuraamalla kiinteistöjen tilannetta mm. kunnan sisäilmatyöryhmässä
- aktiivisilla toimenpiteillä, kun ongelmia havaitaan
- tiedottamalla kiinteistöjen käyttäjiä
- tehokkaalla siivouksella
- aktiivisella kiinteistöhuollolla

Talous

TULOSLASKELMA	TP2019	TA2020	TA2021	TS2022	TS2023
---------------	--------	--------	--------	--------	--------

LIKEVAIHTO	7 662 567	7 874 900	8 458 700	8 541 600	8 583 900
Liiketoiminnan muut tuotot	139 488	0	10 000		
Tuet ja avustukset kunnalta	37 258	10000	10000		
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 906	-2 072 400	-2 040 300	-2 060 700	-2 070 900
Palvelujen ostot	-717 338	-848 900	-893 000	-901 900	-906 400
Henkilöstökulut				0	
Palkat ja palkkiot	-1 694 159	-1 736 200	-1 714 500	-1 731 600	-1 740 200
Henkilösivukulut				0	
Eläkekulut	-330 902	-342 100	-328 300	-331 600	-333 200
Muut henkilösivukulut	-59 712	-58 800	-61 200	-61 800	-62 100
Henkilöstökulut yhteensä	-2 084 773	-2 137 100	-2 104 000	-2 125 000	-2 135 500
Poistot ja arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-2 331 056	-2 826 500	-3 419 837	-3 454 000	-3 471 100
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	73 320	0	21 563	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomasta		0			
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SA-TUN.ERIÄ	73 320	0	21 563	0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUK-SIA	73 320	0	21 563	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	73 320	0	21 563	0	0

Tuloslaskelma peruskunnan tuloslaskelmakaavalla

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpal- velut	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Tuloslaskelma ulkoinen	1 000 €		€	1 000 €	1 000 €
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	7 662 567	7 874 900	8 458 700	8 591	8 674
Maksutuotot			10 000	0	0
Tuet ja avustukset	37 258	10 000	10 000	0	0
Muut tuotot	139 448			0	0
Toimintatuotot yhteensä	7 839 273	7 884 900	8 478 700	8 591	8 674
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 906 679	-2 137 100	-2 104 000	-2 136	-2 162
Palvelujen ostot	-954 580	-803 500	-893 000	-906	-920
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 866 688	-2 072 400	-2 040 300	-2 071	-2 099
Avustukset				0	0
Muut toimintakulut	-2 884 706	-2 871 900	-3 419 837	-3 478	-3 494
Toimintakulut yhteensä	-7 612 653	-7 884 900	-8 457 137	-8 591	-8 675
Toimintakate	226 619	0	21 563	0	0

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2021

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakau- della
Ruokapalvelut	ennallaan	100%		2 valmistuskeittiötä	Linnukan koulun keittiö valmistuu 2019
Puhdistuspalvelut	ennallaan	n.85 %	n. 15-30 %	kilpailutus	Ojanperän koulun ja päiväkodin siivous
Kiinteistöpalvelut	ennallaan	n. 70 %	n. 15-30%	kilpailutus	Ojanperän koulun ja päiväkodin kiinteistöpalvelut